

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Pandemie COVID-19 v komunikaci Donalda Trumpa

Timur Idelbaev

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní vztahy – teritoriální studia

Bakalářská práce

Pandemie COVID-19 v komunikaci Donalda Trumpa

Timur Idelbaev

Vedoucí práce:

PhDr. Vladimír Naxera, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2022

.....

Poděkování:

Děkuji vedoucímu PhDr. Vladimíru Naxerovi, Ph.D. za odborné vedení této bakalářské práce, za jeho čas a cenné rady.

OBSAH

1 ÚVOD	1
2 VYUŽÍVANÉ KONCEPTY.....	4
2.1 Populismus.....	4
2.2 Postpravda	9
2.3. Fake news.....	13
3 AMERICKÁ MÉDIA – ODKUD TRUMP ČERPÁ INFORMACE? 16	
3.1. Fox News a Trump – od kamarádů k nepřátelům	17
3.2. OANN – alternativa „liškám“	20
3.3. InfoWars – zastánci konspiračních teorií podporují Trumpa	21
4 KOMUNIKACE DONALDA TRUMPA V DOBĚ KORONAVIRU. 23	
4.1. První fáze Trumpovy komunikace – objevení víru	23
4.2. Druhá fáze Trumpové komunikace – „čínský virus“	26
4.3. Třetí fáze Trumpové komunikace	29
5 ZÁVĚR	35
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	37
7 RESUMÉ	53

1 ÚVOD

Volba Donalda Trumpa jako čtyřicátého pátého prezidenta Spojených států byla pro mnohé překvapením a ohromujícím šokem. Když v roce 2016 porazil demokratku Clintonovou, světoví politologové se obecně shodli na tom, že jedním z hlavních důvodů, proč zvítězil, byla jeho výjimečná rétorika založená na častém opakování, jednoduchosti a vizualizaci (Steff 2017 – Oh – Kumar 2017, Groshek – Koc-Michalska 2017). Podle těchto autorů, v kombinaci s jeho oblíbeným zvykem antagonizovat své politické oponenty (Trump normalizoval hesla „Crooked Hillary“, „Lying Ted“ a další odsuzující urážky) zmíněná rétorika napomohla Trumpovi dosáhnout triumfu v roce 2016.

Nicméně, vnímat verbální komunikaci bývalého prezidenta musíme ne jako nástroj dočasný a používány pouze pro rychlou politickou mobilizaci bílého a pravicově orientovaného obyvatelstva bez vysokoškolského vzdělání, nýbrž jako součást Trumpovy politické strategie v dlouhodobém výhledu: i jako prezident se Trump neunaveně obracel ke své svébytné a přímočaré rétorice, přičemž nejen během rozhovorů s novináři či Zpráv o stavu Unie, ale i v internetovém prostředí (Šimunjak 2019). Nejaktivnějším byl na Twitteru a celkem během svého prezidenství – tedy v letech 2017 až 2020 – na této platformě nechal 26 239 tweetů (cca. 18 tweetů denně, pro porovnání Barack Obama od doby vzniku jeho twitterového účtu v roce 2007 napsal 15,685 tweetů).

Bývalý prezident nezůstal stranou ani ve chvíli, když svět zasáhla pandemie koronaviru, přitom docela poutavým je jeho měnící se přístup k nemoci a klíčovým světovým aktérům, již byli ovlivněni v počáteční fázi šíření viru. Například, 24. ledna 2020 ve svém prvním tweetu týkajícím se COVID-19 Donald Trump napsal:

Čína velmi tvrdě pracuje na omezení šíření koronaviru. Spojené státy velmi oceňují jejich úsilí a transparentnost. Všechno to

*dopadne dobře. Zejména jménem amerického lidu chci poděkovat prezidentu Xi!*¹

Méně než za dva měsíce, 16. března 2020, pandemii označil za „čínský virus“:

Vždy jsem s čínským virem zacházel velmi vážně a od začátku jsem odvedl velmi dobrou práci, včetně mého velmi brzkého rozhodnutí uzavřít „hranice“ s Čínou – proti přání téměř všech. Bylo zachráněno mnoho životů. Nový příběh Fake News je hanebný a nepravdivý!

28. března Čínu a COVID-19 otevřeně spojil:

Po celém světě koronavirus, velmi špatný "dárek" z Číny, pochoduje dál. Není to dobré!

Relevantnost problematiky a autorův vlastní zájem o současnou politiku ve Spojených státech byly základními příčiny volby tohoto tématu. Hlavním cílem této práce je ověřit následující tezi:

Donald Trump koronavirovou pandemii politizoval a ji využíval pro dosažení vlastních politických cílů v době voleb do Senátu a Sněmovny reprezentantů a prezidentských voleb v roce 2020.

Pro dosažení cíle bude zanalyzována Trumpova komunikace v době koronaviru: budou zjištěny základní trendy a charakteristické rysy jeho interakcí s veřejností či představiteli médií, proveden výzkum jeho strategie na sociálních sítích (zejména na Twitteru) a popsán měnící se vztah bývalého prezidenta ke COVID-19. Povaha problematiky vyžaduje kvalitativní výzkum a zároveň i použití kvalitativních sekundárních zdrojů (s výjimkou několika kvantitativních bádání zabývajících se např. žebříčkem popularity Trumpa apod.).

¹ Dne 8.1.2021 Twitter natrvalo zablokoval Trumpův Twitterový účet. Zde a dále zdrojem tweetů je server thetrumparchive (2021), pokud není ukázáno jinak. Překlad z angličtiny je proveden autorem práce.

Základem práce budou zdroje monografické literatury, vybrané kapitoly z odborných knih, články z odborných politických novin a také výzkumy think-tanků. Trumpova komunikace na sociálních sítích se během let stala politickým fenoménem a byla zanalyzována mnohými badateli a vědci. Například Nacos, Shapiro a Bloch-Elkon (2020) hledali spoje mezi prezidentským angažmá na Twitteru a prudkým vzrůstem násilí a nenávisti vůči zranitelným a většinou i menšinovým skupinám v USA, Osborne a Roberts (2017) se pokusili Trumpovou rétoriku zanalyzovat z lingvistického hlediska, zatímco Anderson (2017) se zabýval tím, jaká témata Trumpových tweetů vyzývají nejživější reakci ze strany veřejnosti. Relativně neprozkoumanou oblastí je tedy Trumpova komunikace v době pandemie koronaviru: Yamey a Gonsalves (2020) a Benjamin (2020, 2021) jsou jedněmi z nemnoha autorů, kteří se zabývají touto problematikou. Daná práce se pokusí zaplnit tuto mezeru ve vědeckém diskurzu.

Primárním zdrojem práce bude sociální síť Twitter, respektive webová stránka thetrumparchive, odkud budou čerpány Trumpovy tweety a data k analýze. Ve 2. a 3. kapitole se zaměřím na analýzu tweetů bývalého prezidenta před vypuknutím pandemie COVID-19, zatímco v rámci 4. kapitoly se soustředím na jeho projevy po roce 2020.

První část práce bude věnována koncepčnímu rámci problematiky. Budou rozebrány pojmy postpravda, společnost postpravdy a fenomén fake news, ke kterému se Trump během svého prezidentství uchýlil opakovaně (Ross – Rivers 2018). Další kapitola se bude zabývat americkými konzervativními a pravicově orientovanými médii, jako jsou Fox News, OAN nebo InfoWars, odkud bývalý prezident často čerpal informace pro své tweety. V hlavní části práce bude pečlivě zanalyzována aktivita Trumpa na Twitteru od objevení viru COVID-19. Budou dány odpovědi na následující otázky: Jak se politik choval k nemoci v prvních stádiích? Co bylo podle něj příčinou vzniku viru? Co si Trump myslel o proniknutí koronaviru na území Spojených států? Považoval ho za něco zhoubného? Na závěr bude dáno celkové hodnocení Trumpovy činnosti v oblasti sociálních sítí.

2 VYUŽÍVANÉ KONCEPTY

Politická činnost Donalda Trumpa je fenoménem aktivně diskutovaném ve vědeckém diskurzu, přičemž důležité místo zaujímá literatura věnovaná konceptualizaci a kategorizaci Trumpovy politiky. Akademici jako Lacatus a Meibauer (2020) nebo Khan (2021) se ve svých textech snaží zařadit aktivitu bývalého prezidenta do již existujících paradigmat a myšlenkových proudů pro snadnější a strukturovanější zkoumání problematiky. Podobný teoretický základ pak přispívá k porozumění logiky, důsledků a dědictví Trumpové politiky.

V dané kapitole se soustředím na základních konceptech, které novináři a badatelé často se jménem Donalda Trumpa spojují a které jsou pro tuto práci podstatné. Zde je vysvětlím a zdůrazním jejich důležitost v rámci Trumpových interakcí s veřejností. Konkrétně se zastavím na konceptech populismu, postpravdy a fake news. Uvedené pojmy budu zmiňovat i v dalších kapitolách absolventské práce, případně Trumpovou komunikaci během COVID-19 zkoumat z hlediska jednotlivých konceptů.

2.1 Populismus

V posledních třech desetiletích se populismus stal často zkoumaným výzkumným tématem ve společenských vědách. Příčinou zvyšujícího se zájmu vědců o tento jev je šíření populismu po světě a získání populistickými politiky důležitých pozic ve vládách zemí. Podle studie Guardian počet lidí, kteří žijí v zemi s populistickým lídrem, stoupl z 23 milionů v roce 2003 na více než 2 miliardy v roce 2019 (Lewis et al. 2019).

Mnozí badatelé se domnívají, že solidní teoretický základ je potřebou pro formulaci přesné a účinné reakci na současný populismus (Rovira Kaltwasser 2017: 619, Eatwell – Goodwin 2018: 13). Nicméně, vzhledem k nesčetným studiím provedeným na dané téma, stejně jako ad hoc přístupu vědců, existující definice populismu jsou různorodé a často neúplné od studia ke studiu (Mudde – Rovira Kaltwasser 2018). Acemoglu a jeho kolektiv populismus vnímají jako „provádění politik, které dostávají podporu od významné části obyvatelstva, ale nakonec

poškozují ekonomické zájmy této většiny“ (Acemoglu et al. 2013). Jedná se však o čistě ekonomickou definici, která se navíc soustředí pouze na levicovém populismu. Proto bych chtěl věnovat větší pozornost obecnější definici konceptu, kterou se pokusil zformulovat ve svém známém článku „*The Populist Zeitgeist*“ politolog Cas Mudde. Populismus definoval jako „ideologie, která považuje společnost za rozdělenou do dvou homogenních a antagonistických skupin, „čistých lidí“ a „zkorumpovaných elit“, a která tvrdí, že politika by měla být výrazem obecné vůle lidí“ (Mudde 2004: 543). Kurt Weyland (2001: 11) nabízí strategické vysvětlení populismu: dle jeho názoru fenomén je nejlépe definován jako „politická strategie, jejímž prostřednictvím personalistický vůdce hledá nebo vykonává vládní moc založenou na přímé, nezprostředkované a neinstitucionalizované podpoře velkého počtu většinou neorganizovaných následovníků“. Snad nejkratší definici populismu je „zdůraznění nižších vrstev obyvatelstva“ (Ostiguy 2017: 105).

Odborníci tedy tento koncept zkoumají z úplně různých úhlů pohledu: z ekonomického hlediska (Acemoglu), ze sociálně-kulturního hlediska (Ostiguy), z politicko-strategického hlediska (Weyland) a z ideologického hlediska (Mudde). Ve všech těchto definicích však můžeme pozorovat společné rysy, respektive klíčové koncepty: lid, elita a obecná vůle lidí. Na těch třech pilířích, případně jejich vztazích, interakcích či závislostech je moderní populismus založen.

Pokud při zkoumání populismu převezmeme ideologický přístup Muddea, zjistíme, že populismus je ideologií s tenkým zaměřením (tzv. *thin ideology*) – jinými slovy, nemá pevný ideový základ. To zase znamená, že populističtí lídři nemohou svým občanům nabídnout koherentní a rozsáhlý program pro řešení zásadních ekonomických, sociálních, ale hlavně politických problémů bez apelu na další ideologické proudy (Stanley 2008). V důsledku toho politické spektrum, které projevuje rysy populismu, je velice roztržštěné: existuje populismus levicový, pravicový a středový. Podobností všech uvedených směrů je jejich antielitismus (March 2017), zatímco rozdíly obvykle spočívají v jejich tematickém naplnění. Levicovní populisté kladou důraz na ekonomické otázky a elitu kritizují za jejich těsné vazby se soukromými podnikatelskými organizacemi, shovívavost vůči korporacím a neochotu provádět radikální ekonomické reformy. Pravicovní populisté se zaměřují na

imigraci, sociální politiku a trestní justici (ibidem). Dalším rozdílem mezi pravicovým populismem a ostatními formami populismu je závislost prvního na nativismu (Mudde – Rovira Kaltwasser 2018), což je ideologie založená na „nacionalistických náladách oddělujících domorodce od cizinců“ (Riedel 2018: 20).

Všichni pravicoví populisté, na rozdíl od svých levicových a středových protějšků, do protikladu dávají „národ“, jakýsi symbol utlačovaného vládou obyvatelstva, a korumpovanou a zničenou politickou elitu; sami se prezentují jako lidové kandidáti, kteří nejsou s předchozí vládou žádným způsobem spojeni a jsou připraveni napravit jejich „chyby“ a zlepšit sociální postavení občanů. Nelze ale každého pravicového politika, který kritizuje současnou vládu, jmenovat populistou. Jan-Werner Müller (2018: 9) zdůrazňuje, že podstatnou charakteristikou politika-populisty je jeho přesvědčení, že on je tím jediným politickým činitelem, který může národ reprezentovat. Jinými slovy, populistu říká potenciálním voličům, že bez jeho aktivní participace na politickém poli státu zájmy občanů, jejich smýšlení a ideály nebudou brány v úvahu při přijetí jakýchkoliv rozhodnutí.

Pozoruhodný je i vztah populistů a medií. Koncept politické personalizace, který v poslední době získává popularitu a který má s populismem společné kořeny, zdůrazňuje, že v domácí a zahraniční politice stále větší pozornost v rámci mediálního pokrytí je věnována jednotlivým osobám (Van Aelst – Sheaffer – Stanyer 2012), nikoliv politickým stranám, národním vládám či mezinárodním organizacím. Spíše než diskutovat o objektivních faktorech ovlivňujících politický vývoj konkrétní země, média jsou stále více náchylná k pokrytí osobních charakteristik politických aktérů (Aaldering – Vliegthart 2016), a to včetně Trumpa. Během prezidentské kampaně z roku 2016 a po ní nebyla Trumpova politická agenda tak rozsáhle pokryta, jako tomu bylo u předchozích prezidentů (Schroeder 2019). Místo toho důraz byl kladen na jeho osobní život, skandály spojené s jeho jménem, jeho rodinné příslušníky atd.

Na základě zmíněných zdrojů a uvažování se domnívám, že Trump je představitelem pravicového populismu. Teď bych chtěl na Trumpových tweetech demonstrovat, jak se populistické rysy v jeho komunikaci projevují.

Hrdí občané, jako jste vy, pomohli tuto Zemi vybudovat – a společně naši Zemi vracíme. Vracíme moc VÁM, Americkému Lidu! Jděte ven a VOLTE – UDĚLEJME AMERIKU ZNOVU SKVĚLOU!²

Tento tweet Donald Trump napsal 28. října 2020, méně než týden před hlavními volbami tohoto roku v zemi. Naznačuje, že americký lid byl nějakým způsobem znevýhodněn, a dosáhnout spravedlnosti (vrátit zemi) je možné *pouze* prostřednictvím volby Trumpové administrativy. Trump taky apeluje i na patriotismus amerických občanů: pomocí použití velkých písmen (Země, Americký Lid) bývalý prezident zdůrazňuje důležitost a dokonce i posvátnost Spojených států a amerického obyvatelstva. Podobné trendy – důraz na nespravedlnost vůči běžným občanům a jejich prvořadou funkci v politickém dění USA – se projevují nejen v písemné komunikaci Trumpa, ale i v komunikaci verbální. Během politického shromáždění v lowě 15. října 2020 řekl:

Kandidoval jsem na prezidenta, protože už jsem nemohl sedět a sledovat strašnou nespravedlnost, která se děje s americkým lidem...Nemohu nečinně sedět a sledovat, jak kariérní politici (jako je Joe Biden) i nadále okrádají tuto zemi do sucha. (YouTube 2020)

Stejně jako v roce 2016, v projevu Trumpa lze pozorovat jeho snahu antagonizovat, ne-li demonizovat, své politické oponenty. Zároveň popírání politického pluralismu Trumpem ho do nějaké míry chrání před kritikou i odpovědností: pokud někdo začne kritizovat Trumpa, neúmyslně začne kritizovat i americký národ, neboť Trump ho reprezentuje; na druhou stranu, prezidentský kabinet je zbaven odpovědnosti za vlastní rozhodnutí, protože pouze vykonává to, co národ mu „rozkáže“ (Müller 2018). Jedná se o přístup často užívaný autoritářskými režimy, respektive diktátorskými lídry. V tomto kontextu můžeme mluvit o oblíbeném hesle bývalého venezuelského prezidenta Hugo Cháveze „Spolu s Chávezem vládne

² Interpunkce a použití velkých písmen zde a dále jsou stejné v originálu.

lid“, projevu tureckého prezidenta Erdoğane „Je to vůle tureckého lidu“ na pozadí politické čistky a zavedení rigidní cenzury (Çubukçu 2016), cíle Si Ťin-pchinga „eradikovat staleté ponížení čínského národa“ (Xenakis 2018), nebo takzvané krymské řeči Putina, v níž ruský prezident mimo jiné vyslovil: „Krym vždy byl a zůstává nedílnou součástí Ruska v srdcích a myslích lidu“ (Kremlin 2014). Trump ve své komunikaci využívá téměř stejný lexikon („strašná nespravedlnost“, potřeba vrátit „americkému lidu americkou zemi“ a další fráze), čímž podle mého názoru ohrožuje základy demokratické společnosti ve Spojených státech.

Vědecký prostor má skoro úplný konsensus v tom, že Donald Trump je populist. Illing (2017) trvá na tom, že Trump vedl prezidentskou kampaň jako představitel populismu, ale řídil Spojenými státy jako elitář. Někteří badatelé, kupříkladu americký akademický pracovník Douglas Kellner, dokonce ho přirovnávají k autoritářským populistům (Kellner 2018). Nicméně, drtivá většina vědců se shoduje na tom, že Trump je typickým představitelem pravicového populismu, a to z důvodu jeho protivládní, protiimigrační rétorice a odporu vůči mezinárodnímu obchodu (viz Dolgert 2016, Greven 2016 a Neiwert 2016). Navíc se domnívám, že Trump doplnil standardní populistický slogan „my a oni“ a k populistické komunikaci dodal novou, nativistickou rovinu. Kromě již zmíněného konfliktu establishmentu a národu bývalý americký prezident ve svých tweetech a proslovech zmiňoval i další „hrozby“ pro suverénní americký lid: nelegální imigranti, již kradou pracovní místa Američanů a prospívají na úkor čestných daňových poplatníků; muslimové, kteří oslavují výročí teroristického útoku z jedenáctého září 2001 a vesměs se připojují k Islámskému státu; Mexičtí „násilníci a vrazi“, již do Spojených států dovažují zbraně a drogy; a NATO, neschopná a bezvýznamná organizace, za kterou však Američané musí platit. Mnohé nezávislé servery jako FactCheck tyto hrozby označovaly za neexistující, ale Trumpovi to nevadilo. Jako vzorový příklad populisty, nabízel lidu snadné řešení neexistujících problémů, které sám vymyslel: opuštění mezinárodních obchodních organizací, hrozivé imigrační zákony, uzavření amerických hranic pro muslimy, výstavba zdi podél mexicko-americké hranice, za kterou by měli zaplatit Mexičané a tak dále.

Navzdory hroznému útoku v Bruselu³ dnes, nekompetentní Hillary chce, aby hranice byly slabé a otevřené – chce nechat muslimy proudit dovnitř. Ani náhodou! – tweet Trumpa v období konání republikánských primárních voleb z roku 2016

Mohl by někdo prosím vysvětlit demokratům (potřebujeme jejich hlasy), že naše země ztrácí 250 miliard dolarů ročně na nelegální imigraci, a to včetně strašného toku drog. Nejvyšší ostraha hranic včetně zdi bude stát 25 miliard dolarů. Vyplatí se za dva měsíce. Udělejme to!

Tenhle tweet z čtvrtého prosince 2018 PolitiFact označil za nepravdivý (Valverde 2018). Navíc dodal, že Bílý dům nezareagoval na požadavek serveru poskytnout zdroj informací, která je v tweetu použita. Dle nejpesimističtějších analýz ekonomů a politických expertů, Spojené státy kvůli nelegální imigraci ztrácely o polovinu méně, než je uvedeno v tweetu.

2.2 Postpravda

S populistickou rétorikou bývalého prezidenta je spojen další koncept, který můžeme využít při studiu komunikačního stylu Trumpa, což je postpravda. Tento fenomén se dostal do pozornosti veřejnosti v roce 2016, kdy jej oxfordský slovník pojmenoval slovem roku na pozadí Brexitu a výsledků amerických prezidentských voleb. Koncept byl dále aktualizován digitálním prostředím a mediatizovanou politikou, zejména mediatizovanými volby (Kačkajevá – Šomová 2017: 23). Kvůli obrovskému množství zpráv, kterým jsou lidé vystaveni, převaze internetového prostředí nad tradičními formami médií, neurčitosti a vrtkavosti současných mediálních kanálů a krizi důvěry v mnoho tradičních institucí světa začali lidé upřednostňovat stručné, poutavé a okázalé novinky bez ohledu na to, jestli jsou pravdivé nebo ne.

³ Dne 22.3.2016 v Bruselu došlo ke koordinovanému teroristickému útoku. Odpovědnost za teroristický akt převzal Islámský stát.

Cambridgeský slovník postpravdu definuje jako situaci, když lidé s větší pravděpodobností přijmou argument na základě svých emocí a přesvědčení spíše než na základě faktů (Cambridge Dictionary nedatováno). Přesto vědecká oblast dosud nepřišla s komplexní, strukturovanou a všeobecně přijímanou definicí postpravdy. Jak uvádí Carlson (2018), v případě postpravdy se jedná ne o patřičný a odborný analytický termín s rozvinutou historií a přijatým, rozpracovaným a teoreticky podloženým jádrem, nýbrž o termín populární, který se používá jako sémantická čochka pro analýzu politického vývoje v konkrétním státu. Yael Brahm (2020: 18–19) nabízí následující definici pojmu: „[populismus] je termín označující okolnosti, za kterých naše schopnost objasnit realitu, abychom ji pochopili a fungovali v ní na základě faktů, oslabuje v důsledku vysoce intenzivního rušení čtyřmi špičkovými vlnami: informační explozí a rušivými technologiemi, slábnoucí vírou v instituce, podkopáváním postmodernistických myšlenek a hořkými politickými bitvami“.

Během americké prezidentské kampaně v roce 2016 server PolitiFact považoval 70% všech prohlášení Donalda Trumpa za nepravdivé nebo většinou nepravdivé, zatímco pro jeho soupeřku Hillary Clintonovou tato míra byla mnohem nižší, 26%. Donald Trump vyhrál prezidentský úřad, což naznačuje, že jeho poměrně nízká míra přesnosti ve srovnání s jeho soupeřkou nesnížila jeho přitažlivost u velkého počtu voličů (Lewandowsky et al. 2017).

Podle mého názoru Trump plně využívá konceptu postpravdy, dokonce i v momentě, když se jedná o věci, jež se bezprostředně politiky netýkají. Například během svého nástupního projevu z dvacátého ledna 2017 vyslovil alespoň dvě věty, které byly následně vyvráceny. Řekl, že během jeho řeči nepršelo, ale řada novinářů pak upozornila, že celý Trumpův projev doprovázel drobný déšť (Sharman 2017). Navíc řekl: „Publikum [během nástupního projevu] bylo vůbec největší,“ zatímco oficiální letecké snímky ukázaly, že Obamova inaugurace v roce 2009 byla navštěvována mnohem intenzivněji (Leonhardt – Thompson 2017).

Je nutné si uvědomit, že postpravda a lež nejsou totéž. Jak píše Lee McIntyre (2020: 8), politici, již se obrátí ke konceptu postpravdy, „interpretují“ fakta přes prisma vlastního světového názoru, přesvědčení a ideálů. I když tedy konečným výsledkem dané

interpretace je občas zkreslená a nekompletní informace, která není podpořena neustrannými zdroji, podobné výroky jsou alespoň založeny na nějakých faktech. Můžeme říci, že takoví politici v podstatě šíří misinformaci, nikoliv dezinformaci.

Použití postpravdy v Trumpových projevech se samozřejmě neomezuje pouze na chlubení se jeho inaugurací. Akademici zastávají názor, že horlivá tvrzení bývalého prezidenta o mexických zločincích, muslimských teroristech a korumpovaných politicích obsahují elementy postpravdy (Rose 2018, Kelly 2018: 39). Podle nich se Trump pokusil prostřednictvím necitlivé rétoriky podněcovat násilí a nenávisť ve svých přívržencích, aby získal politickou sílu a prosazoval své vlastní zájmy.

Podobně jako ostatní politici známí svou postpravdivou rétorikou, Trump zřídka ustoupí od toho, co říká svým posluchačům. V prosinci 2019 se americký prezident vydal do Londýna na jednání s evropskými příslušníky NATO a Kanadou ohledně rozpočtu obranné organizace a případného zvýšení členských příspěvků do bloku. Před zahájením shromáždění na svém twitterovém účtu slavnostně oznámil:

3 desetiletí před mým zvolením se výdaje NATO snížily o dvě třetiny a pouze 3 další členové NATO splnili své finanční závazky. Od mého nástupu do funkce se počet spojenců v NATO plnících své závazky více než zdvojnásobil a výdaje NATO vzrostly o 130 miliard dolarů!⁴

⁴ Zde se musím na chvíli zastavit a věnovat pozornost způsobům financování NATO. Celkem existují dva typy financování této organizace: přímý a nepřímý. Nepřímé, nebo národní, financování představuje kontribuci určitým státem svých vojenských jednotek, technologií a vybavení, zatímco přímé financování je aktem poskytnutí členem NATO finančních zdrojů organizaci, která pak ty prostředky zmobilizuje pro zajištění celistvosti celého bloku a mezinárodní bezpečnosti podle vlastního uvažování (NATO nedatováno). 130 miliard dolarů, které Trump zmínil ve svém tweetu, patří do nepřímého financování; jinými slovy, tato suma je použita jednotlivými zeměmi pro zesílení domácí obrany. Státy-příslušníci NATO se však zvýšit náklady na obranu zavázaly již v roce 2014 na pozadí anexy Krymu Ruskem (NATO 2014). Tento slib byl naplněn: od roku 2015 (tedy dva roky před zvolením Trumpa americkým prezidentem) se výdaje evropských členů NATO a Kanady na obranu neustále zvyšovaly (NATO 2019). Přesto si Trump vytrvale nárokoval uznání za akce, které probíhaly před tím, než se stal prezidentem.

Když světová média upozornila veřejnost, že rétorika prezidenta ohledně rozpočtu NATO je alespoň pochybná (a zároveň informovala o naprostém debaklu Trumpa v Londýnu, když se mu vysmívali světoví lídři), reakce politika byla následující:

Fake News média dělají vše pro to, aby znevažovala mou VELMI úspěšnou cestu do Londýna za NATO. S vůdci NATO jsem vycházel skvěle, dokonce jsem je přiměl zaplatit 130 miliard dolarů ročně více...Žádné zvýšení pro USA, jen hluboký respekt!

Stejný přístup Trump uplatňoval opakovaně: informoval veřejnost o situaci s odkazem na určité skutečnosti; analytici, nezávislí odborníci a think tanky tyto fakta vyvracely; prezident námitky ignoroval nebo je jmenoval „fake news“ a nadále zkreslenou informaci šířil. Trumpovy výroky navzdory jakékoli kritice však nacházely souhlas a podporu lidí. Uvedený tweet nasbíral více než 136,000 likeů. Mnozí Američané nadále věřili všemu, co jim prezident říkal, a to bez ohledu na existenci nesčetných dostupných internetových platform nabízejících skutečná fakta a nezávislý pohled na situaci. V tomto kontextu vzniká jednoduchá otázka: Proč?)

Podle sociologa Michaela Shermera víra je přirozenou reakcí jednotlivce ve většině situací (TED 2010). Byl to přímý důsledek lidské evoluce potřebné k zajištění našeho přežití. Na druhou stranu nedůvěra, skepticismus a věda nejsou přirozené – ony byly vyvinuty jako přímý důsledek technologického pokroku a šíření médií. Tento sociologický problém byl jen zhoršen všudypřítomností a přílivem informací z nejrůznějších zdrojů na internetu, což průměrnému občanovi ztěžovalo kontrolu všech informací, které najde ve virtuálním prostoru. Navíc studie provedená v roce 2010 Galinským a Whitsonovou naznačuje, že lidé, kteří nemají kontrolu, s větší pravděpodobností identifikují soudržný a smysluplný vztah mezi souborem náhodných nebo nesouvisejících podnětů. Vědci došli k závěru, že v praxi to vede k vytváření iluzorních korelací v analýze akciového trhu, vysokým šancím věřit konspiračním teoriím, rozvoji pověr a zanedbávání nejednoznačných prohlášení nebo přímých lží od politiků (Galinsky – Whitson 2010). V tomto kontextu se často mluví o konceptu společnosti postpravdy, která podle mnohých badatelů panovala ve

Spojených státech za prezidentství Donalda Trumpa (Rose 2017, Kamps 2021, Schwartzman 2021).

2.3. Fake news

Posledním pojmem, kterému věnuji pozornost v rámci této kapitoly a který budu aktivně využívat i v dalších částech práce, je fake news. Fake news, nebo falešné zprávy, v běžném slova smyslu označují takové zprávy, které obsahují nepravdivou nebo zavádějící informace. Podobnou definici uznávají jak média, tak i někteří odborníci (Allcott – Gentzkow 2017: 213). Se sofistikovanějšími definicemi pojmu přišli např. Gelfert (2018: 108) nebo Tandoc Jr. et. al (2017), kteří se ve svých metaanalýzách pokusili koncept strukturovat a teoreticky podpořit. Gelfert fake news definuje jako „předkládání (typicky) nepravdivých nebo zavádějících tvrzení jako zpráv, kdy tvrzení jsou zavádějící záměrně“. Takovým způsobem Gelfert, za prvé, zdůrazňuje úmyslnost autorů fake news, a za druhé, reflektuje, že jedná se o fenomén systematický, čímž zaplňuje koncepční mezeru běžné definice.

Výroba falešných zpráv je založena na dvou hlavních motivacích: finanční a ideologické (Tandoc Jr. et. al 2017). Na jedné straně pobuřující a falešné příběhy, které se stávají virovými (v přímém důsledku toho, že jsou pobuřující), poskytují majitelům serverů kliknutí, která lze převést na příjmy z reklamy. Na druhé straně někteří poskytovatelé fake news je produkují, aby propagovali konkrétní politické myšlenky a činitele. Charakteristickým rysem podobné propagace je její negativní směr: diskreditace politických oponentů je ve fake news pozorována mnohem častěji, než pochvala lidí stejných politických názorů (Ardi 2019: 14).

Kromě již uvedeného výše, termín fake news je občas používán k zpochybnění důvěryhodných zpráv. Donald Trump je připočítán s popularizací termínu tím, že jej použil k popisu jakéhokoli negativního tiskového pokrytí své osoby. Během čtyřech let v Bílém domě za fake news označoval CNN (Sutton 2017), The New York Times (Concha 2020), The Washington Post a další zpravodajské servery poté, co zveřejňovaly články, jež bývalého prezidenta vystavovaly v negativním duchu. V jednom ze svých nejdiskutovanějších a nejkontroverznějších tweetů z 9. května 2018 Trump napsal:

Fake News pracují přesčas. Právě jsem uvedl, že navzdory obrovskému úspěchu, který máme s ekonomikou a všemi ostatními věcmi, 91% síťových zpráv o mně jsou negativní (Fake). Proč tak tvrdě pracujeme s médii, když jsou zkorumpovaná? [Mám] odebrat pověření?

Trump neúmyslně prozradil, jak sám chápe rozdíl mezi falešnými zprávami a kritikou vůči jeho činnosti. „Pro Trumpa tato slova znamenají skoro totéž. Negativní zpravodajství je fake news. Fake news je negativní zpravodajství,“ píše Cillizza (2018). Trumpovo použití fake news během let bylo vsutku systematické povahy. Celkem napsal 979 tweetů obsahujících danou frázi (thetrumparchive 2021), přičemž první z nich nechal 10. prosince 2016, tedy již po ohlášení výsledků prezidentských voleb; předtím fake news nebyly aktivní součástí Trumpovy rétoriky. Tuto průpovídku tudíž lze vnímat jako nástroj s jasným cílem – potlačení negativního mediálního pokrytí, – zaměřený se na specifickou entitu – americká liberální média⁵ – a používány v konkrétním časovém úseku – v době prezidentství Trumpa. Pozoruhodně, bývalý prezident kritizující ho média považoval ne za vlastní nepřijemnost, nýbrž za hrozbu pro americký národ:

FAKE NEWS média (upadající @nytimes, @NBCNews, @ABC, @CBS, @CNN) není můj nepřítel, je to nepřítel amerického lidu! (tweet ze 17. února 2017)

ZMANIPULOVANÁ A ZKORUMPOVANÁ MÉDIA JSOU NEPŘÍTELEM LIDU! (tweet ze 17. února 2019)

FAKE NEWS JE NEPŘÍTELEM LIDU! (tweet z 3. srpna 2020)

Fake news jako nepřítel amerického obyvatelstva je jakýmsi leitmotivem interakce Trumpa s médii, ke kterému se republikán uchyloval mnohokrát během svého prezidenství. Cíl podobných vyjádření je zřejmý: přesvědčit následovníky, že

⁵ Slovo „liberální“ zde používám s určitou mírou nadsázky, zejména v případě zpravodajství CNN. Nicméně, podle četných výzkumů (viz např. Mitchell et al. 2014) mají noviny kritizované Trumpem v drtivé většině liberální sklon.

zpravodajské servery představují problém pro celou americkou společnost, nikoliv pouze pro Trumpa; tudíž v boji proti kritice v médiích implementoval i populismus. Daná strategie se ukázala jako účinná: dle studie Ipsos (2018) 29% Američanů souhlasí s myšlenkou, že „zpravodajská média jsou nepřítelem amerického lidu“, včetně téměř poloviny respondentů (48%), již sympatizují s republikánskou ideologií.

Fake news byl využit Trumpem nejen jako reakce na kritiku, ale i jako výtku v případě, když zpravodajství neinformovala o jeho činech, které prezident považoval za chvályhodné (Ross – Rivers 2018). Kupříkladu 3. července 2017 napsal:

*Dow [Jonesův index] dosáhl nového vnitrodenního rekordu!
Zajímalo by mě, zda by se takto informovala Fake News média?*

Tím pádem můžeme politický obraz Donalda Trumpa velmi zjednodušeně definovat jako takový, který se točí kolem pravicových populistických názorů, postpravdivých projevů a antagonizování politických oponentů, a který potlačí kritiku pomocí pohrdavému a ponižujícímu lexiku. V následujících kapitolách se pokusím etablovat, jestli bývalý prezident komunikoval stejným způsobem i po objevení viru COVID-19.

3 AMERICKÁ MÉDIA – ODKUD TRUMP ČERPÁ INFORMACE?

Pohled Donalda Trumpa na americká média je již dlouhodobě negativní, zejména pokud jde o levicové noviny (které ho mimochodem kritizují mnohem častěji). Ještě během prezidentských voleb z roku 2016 republikán aktivně reagoval na vznikající zprávy v různých novinách, ve kterých byl obviněn z navázání problematických a kontroverzních vztahů s Ruskou federací. Popíral údajnou souvislost mezi ním a konkrétními zájmy z hlediska zahraničního vměšování do prezidentských voleb; dodával, že americká média lžou o jeho vazbách s ruskou stranou, rozšiřují konspirační teorie, podkopávají schopnosti a autoritu Republikánské strany a podceňují potenciál a nadání samotného prezidentského kandidáta. Určitě angažmá zpravodajských serverů spojoval i se svou politickou oponentkou, demokratkou Clintonovou, která podle jeho názoru využívala „zranitelné postavy“ Trumpa a osobních kontaktů v elitních amerických kruzích pro diskreditaci svého politického rivala a následné vysvětlení toho, proč ten ve volbách vlastně vyhrál.

Nekandiduji jen proti Crooked Hillary Clintonové, kandiduji proti velmi nečestným a naprosto zaujatým médiím – a vyhraju! (tweet z 6. srpna 2016)

Tyto volby jsou zmanipulovány médii, která prosazují falešná a nepodložená obvinění a přímé lži, aby zvolila Crooked Hillary! (tweet z 15. října 2016)

Ruské falešné zprávy pokračují, teď jsou to reklamy na Facebooku. A co naprosto neobjektivní a nečestné mediální pokrytí ve prospěch Crooked Hillary? (tweet z 22. září 2017)

Pozice Trumpa vůči americkým médiím během jeho čtyřletého prezidentství byla relativně konzistentní a založená na standardních komunikačních nástrojích, které využíval i v jiných aspektech své internetové interakce – populismus, whataboutismus, popírání politického a informačního pluralismu, fake news a antagonismus (Anderson 2017, Alaghbary 2022). Co je však důležité, podobný

přístup bývalý prezident uplatňoval výběrově a obvykle jenom v rámci odvety na kritiku, zatímco některé zpravodajství toleroval a dokonce obdivoval tolik, že na základě jejích informací formuloval tweety a v řídkých případech i své politiky. V této kapitole se zastavím na třech z nich – Fox News, One America News Network (dále jen OANN) a InfoWars. Důležité jsou proto, že měly na Trumpa obrovský vliv jak před vypuknutím pandemie, tak i v době koronaviru (Hoewe et al. 2021, Van den Bulck – Hyzen 2020, Kessler 2020).

3.1. Fox News a Trump – od kamarádů k nepřítelům

Fox News jsou televizním kanálem s konzervativním sklonem (Azari 2016), navíc většinou vysílají neobjektivní zprávy ve prospěch konzervativních politických pozic (Rydgren 2018, Hemmer 2018). „V celém svém programování nadále poskytují silnou konzervativní perspektivu ... V průběhu let se Fox skutečně posunuly dále doprava,“ píšou Berry a Sobieraj (2014). Po roce 2016 staly Fox News ještě více podporovat Donalda Trumpa. Kanál zvětšil počet komentátorů a analytiků, kteří otevřeně schvalovali Trumpovy politiky (Schwartz 2017) a zakázal zaměstnancům kritizovat prezidenta v hlavním vysílacím čase Fox News (ibidem). Američtí politologové Fox News popisují jako rozšířenou část Republikánské strany (Grossman – Hopkins 2016). Tento televizní kanál tedy lze zkoumat i jako samostatného politického aktéra s vlastní agendou a zájmy. Stejně jako Trump, Fox News jsou známé svým *whataboutismem*⁶; například během prvního roku prezidentství Trumpa, když důležitou pozici v americkém politickém diskurzu zaujal skandál o možných vztazích republikána s Ruskem, Fox News se soustředily na reportážích a zprávách týkajících se Hillary Clintonové, kdežto se Trumpově ošemetné situaci kanál snažil aktivně vyhýbat.

Přátelské vztahy s médiem Fox News Donald Trump navázal dlouho před vyhlášením své prezidentské kandidatury v červnu 2015. Byl častým hostem v

⁶ Whataboutismus je variantou *tu quoque* rétoriky, která se pokouší zdiskreditovat pozici oponenta obviněním z pokrytectví bez přímého vyvrácení jeho argumentu. Whataboutismus je některými badateli považován za součást asymetrického mediálního ekosystému polarizujícího americké voliče a jeden z rétorických nástrojů systematicky používaných pro udržení rozdělení politických skupin (Dykstra 2020).

programech Fox News, a Sean Hannity, konzervativní politický komentátor pracující na kanálu, dával Trumpovi radu ohledně prezidentské kampaně z roku 2012 (Media Matters 2011). Když Trump prohlásil, že bude kandidovat na prezidenta, blahopřání přišla od mnohých novinářů a zaměstnanců Fox News. Geraldo Rivera pro Trumpa psal, že je „kompetentnější, kreativnější, tvrdší ... a odvážnější než většina ohlášených kandidátů na prezidenta“ (Twitter 2015), zatímco Hannity ho dále porovnával s Ronaldem Reaganem (Avlon 2019). V momentě, když republikán koneckonců ve volbách zvítězil, sloupkař Steve Hilton (2016) ve svém článku napsal, že vítězství Trumpa se dá nazvat druhým Brexitem (ale vítězství Trumpa je jenom lepší).

Vztahy mezi Trumpem a Fox News byly na počátku oboustranně výhodné: Trump získával příležitost šířit vlastní ideje a konspirační teorie a prosazovat svoji ideologii na vlídné platformě, kterou s velkou pravděpodobností sledoval jeho průměrný volič či průměrný přívrženec (Jurkowitz et al. 2020); kanál Fox News získával popularitu a překonával rekordy v rámci žebříčků sledovanosti díky exklusivním rozhovorům s prezidentem (Elliott 2021). Rozhovory s Donaldem Trumpem byly vskutku exklusivní, neboť republikán poskytoval interview dalším serverům s velkou neochotou – dle Philipa Bumpa (2020) se Trump scházel s korespondenty Fox News 82krát, což je více než 40 procent veškerých interview, které kdy poskytl.

Není proto překvapivé, že chování bývalého prezidenta k Fox News bylo výrazně odlišné, než k CNN nebo k The New York Times. Považoval kanál za jedno náležité a slušné médium, které fungovalo „správnou“ metodou a neuvádělo v omyl své diváky.

Právě jsem slyšel, že Fake News CNN znovu dělá průzkumy veřejného mínění navzdory skutečnosti, že jejich volební průzkumy byly naprostou katastrofou. [Mám] mnohem vyšší rating na Foxu (tweet z 20. března 2017)

Vliv kanálu na Trumpa a Trumpovou administrativu byl obrovský. Podle mnohých novinářů jedním z primárních zdrojů informací bývalého prezidenta byly Fox News (Stelter 2020, Parker – Dawsey 2022). Brian Stelter (2020) uvádí, že Fox News bezprostředně ovlivňovaly Trumpa, jeho politiky a rozhodnutí během jeho celého prezidentství, dokonce v otázkách týkajících se udělení milostí, Googlu⁷, imigrační politiky a původních opatření v důsledku vypuknutí pandemie COVID-19.

Avšak vztahy mezi Trumpem a Fox News nebyly založeny na principech rovnosti a, jak se ukázalo po volbách z roku 2020, nebyly ani tolik přátelskými. Bývalý prezident vyžadoval úplnou loajalitu ze strany korespondentů a novinářů kanálu a spoléhal na jejich podporu v době krizí. Někteří moderátoři Fox News, kteří neměli na Trumpa příznivý názor (kupříkladu Chris Wallace nebo Andrew Napolitano), se stávali objekty přísné kritiky ze strany prezidenta. Kromě toho, když předsedkyně Sněmovny reprezentantů Nancy Pelosiová zahájila proces prvního impeachmentu Donalda Trumpa v roce 2019, Fox News zveřejnily průzkum veřejného mínění, ve kterém 51 procent voličů podpořil impeachment prezidenta. Reakcí Trumpa byla kategorická kritika Fox News a zaměstnanců kanálu Sheparda Smitha, Andrewa Napolitana a Donny Brazileové. 10. října 2019 na svém Twitterovém účtu napsal:

Ode dne, kdy jsem oznámil, že kandiduji na prezidenta, jsem nikdy neměl dobrý průzkum Fox News! Ať je jejich osoba provádějící průzkum veřejného mínění kdokoliv, [nedělá dobrou práci] (Meyer 2019).

I když se stranám podařilo situaci alespoň na nějakou dobu stabilizovat, vztahy mezi nimi definitivně zhroutily poté, co Fox News oficiálně prohlásily vítězství Joea Bidena v prezidentských volbách z roku 2020.

⁷ Trump se domníval, že Google a řada dalších internetových serverů jsou předpojaté vůči republikánům a konkrétně prezidentu Trumpovi. Obviňoval je z toho, že vykazovaly negativní výsledky, když uživatelé hledali „Trump news“ (pro další informace viz Gold 2018).

3.2. OANN – alternativa „lišákám“

OANN je radikálně pravicový konzervativní kabelový kanál, který operuje ve Spojených státech. Od doby svého vzniku tato relativně malá organizace měla potíže se sledovaností kvůli svému hlavnímu a mnohem většímu soupeři, Fox News. Ke zlomovému bodu došlo poté, co Trump oznámil svou prezidentskou kandidaturu v roce 2015 (Darcy 2020). OANN se prudce soustředila na zprávách a novinkách vychvalujících a podporujících republikánského politika. Dle vyšetření Washington Post, Robert Herring, zakladatel kanálu, zakázal síti provozovat příběhy o průzkumech veřejného mínění, které během voleb 2016 neukazovaly Trumpa v čele; navíc ji vydal nařízení propagovat pro-Trumpovy, anti-Clintonovy a anti-potratové příběhy (Fisher 2017). Trump začal věnovat kanálu větší pozornost, psal o něm tweety a nabízel svým příznivcům, aby ho začali sledovat. V důsledku toho počet diváků OANN výrazně zvětšil – např. v roce 2019 organizace prohlásila, že má 35 milionů sledujících a jeho celkový počet diváků v konkrétním okamžiku se může pohybovat od asi 150 000 do více než půl milionu (Smith 2019).

OANN je pravicovější síť v porovnání s Fox News, navíc na kanálu je mnohem patrnější všudypřítomnost dezinformací, falešných zpráv, konspiračních teorií a celkově neobjektivního a podjatého zpravodajství. Graham Ledger, jeden z hlavních moderátorů OANN, hnutí Black Lives Matter označil za zločineckou organizaci, řekl, že být transgenderem je duševní nemoc a že každý muslim přijíždějící do USA by měl sníst vepřové maso, aby byl do země přijat (Last Week Tonight 2020a). Přes jeho rasistická, xenofobní a homofobní vyprávění kanál pokračoval v růstu za Trumpova prezidenství a dokonce získal větší podporu od politika po jeho zklamání z Fox News.

Sledování falešných zpráv CNN je lepší než sledování Sheparda Smitha, nejnižšího hodnoceného pořadu na @FoxNews. Vlastně, kdykoli je to možné, obracím se na @OANN! (tweet z 7. srpna 2019)

@FoxNews není sledovatelný během víkendových odpolední. Je to horší než Fake News @CNN. Důrazně doporučuji obrátit

pozornost na @OANN. Dělají opravdu „spravedlivou a vyváženou“ práci! (tweet z 16. srpna 2020)

Zkuste sledovat @OANN. Opravdu skvělé! (tweet z 16. listopadu 2020)

Podle mého názoru Trumpovou posedlost sítí lze vysvětlit tím, že po ztrátě dlouhodobého „partnera“ a obranné zdi ideálů prezidenta Fox News americký politik zoufale potřeboval najít novou platformu pro šíření svých myšlenek a prosazování svých agend – zejména v rámci prezidentských voleb – mezi televizním auditoriem. Ve formě OANN bývalý prezident našel příznivé a bezpečné prostředí pro sebeagitaci a obcházení faktických kontrol, jež jsou charakteristickým rysem spousty dalších zpravodajských agentur. V další kapitole ukážu, že loajalitu vůči Trumpovi server OANN projevoval i po vypuknutí pandemie koronaviru.

3.3. InfoWars – zastánci konspiračních teorií podporují Trumpa

InfoWars je krajně pravicová americká internetová stránka, která rozšiřuje falešné a neopodstatněné zprávy. Majitelem a klíčovou postavou je Alex Jones, zastánce konspiračních teorií a známý Donalda Trumpa. Proslavil se šířením konspirační teorie, že americká vláda byla zodpovědná za provedení teroristického útoku z 11. září (Stahl 2011). Jones je zastáncem spousty dalších politických konspiračních teorií: Pizzagate, QAnon nebo teorie o státním občanství Baracka Obamy. Podle Van den Bulcka a Hyzena (2020) se Alex Jones pokusil proniknout do politického aspektu života Američanů a zároveň získat půdu v sociálních médiích, čímž by dostal stále větší publikum, prosazoval své anti-ideologické, anti-státní a anti-elitní řeči a v neposlední řadě i zvětšil příjmy z InfoWars.

V prosinci 2015 se Trump jako prezidentský kandidát objevil v pořadu Alexa Jonese a sdělil mu: „Vaše pověst je úžasná. Nezklamu Vás“ (Corn 2017). To samo o sobě hovořilo o mnoha věcech: významný politik se rozhodl navštívit svět paranoie a spiknutí. Navíc jako kandidát usilující o prezidentskou nominaci Republikánské strany vychvaloval člověka, který tvrdil, že George W. Bush, v té době poslední republikánský prezident, byl součástí politické elity, která zinscenovala útoky z 11.

září. Reakce Jonese na projev Trumpa byla velmi přátelská: během pořadu Jones chválil Trumpa za to, že je novodobým Georgem Washingtonem, který dokáže zachránit americký národ, než se zhroutí. Vyzval Trumpa, aby zůstal v závodě a odolal tlaku temných globalistických sil, které byly proti jeho kandidatuře (ibidem).

Alex Jones a jeho network podporovali Trumpa během jeho čtyřletého pobytu v Bílém domě – dokonce i v momentě, když ten začal šířit dezinformací o tom, že prezidentské volby z roku 2020 byly podvodně ovlivněny. Kromě finanční podpory útoku na Kapitol USA (Graziosi 2021) Jones se taky zúčastnil shromáždění u Kapitolu 5. a 6. ledna. „Ať se stane prezidentovi Trumpovi za 15 dní cokoli, stále je zvoleným prezidentem této republiky. Neuznáváme komunistického čínského agenta Joea Bidena ani jeho kontrolory,“ prohlásil (Montgomery 2021). Poté, co Trump úřad opustil, výše zmíněný kanál OANN vysílal hold Trumpovým úspěchům. Autorem videa byl Harrison Smith, který pracuje na InfoWars (Woodward 2021).

Co je však pozoruhodné, v případě InfoWars Donald Trump nechtěl své spojení s webem zveřejnit. Na rozdíl od Fox News a OANN, které aktivně inzeroval – jak na Twitteru, tak i off-line – bývalý americký prezident nezmínil Alexe Jonese ani InfoWars v žádném ze svých 56571 tweetů.

4 KOMUNIKACE DONALDA TRUMPA V DOBĚ KORONAVIRU

Virus SARS-CoV-2, obecně známý jako koronavirus nebo COVID-19, je vysoce infekční onemocnění, které se objevilo ve městě Wu-chan provincii Chu-pej v Číně v roce 2019 a od té doby se rozšířilo po celém světě. Dopad pandemie, kterou koronavirus způsobil, má bezprecedentní povahu a je předmětem nepřeborného množství akademických prací – odborníci studují vliv COVID-19 na ekonomiku (Ahmad et al. 2020, Gormsen – Koijen 2020), trh práce (Francis-Devine et al. 2020), vzdělání (Sahu 2020) a světový rozvoj (Khlopov 2020). Samozřejmě virus měl obrovský vliv i na politický aspekt života mimo jiné i ve Spojených státech: například, koronavirus hrál bezprostřední roli v rétorice Donalda Trumpa v letech 2020-21. V této hlavní kapitole mé práce popíšu komunikaci bývalého prezidenta v době koronaviru.

Rozhodl jsem se Trumpovo vyprávění během pandemie rozdělit na tři části neboli fáze: první, která byla charakterizována nejistotou ohledně viru a budoucnosti; druhá, v níž Trump začal spojovat COVID-19 s Čínou; a třetí, během které bývalý prezident začal aktivně používat virus v politickém kontextu. Během první fáze Trump nemoc nebral vážně a vnímal ji spíše jako překážku na jeho cestě ke znovuzvolení. Když případy koronaviru v USA začaly prudce vzrůstat, bývalý prezident potřeboval najít obětního beránka pro ospravedlnování nedostatečné reakci administrativy na pandemii. Tím byla definována druhá fáze Trumpovy komunikace. Nakonec, během třetí fáze komunikace COVID-19 fungoval jako nástroj pro dosažení Trumpem vítězství v prezidentských volb. Daná kapitola je těsně spjata s tezí práce – právě zde se pokusím ji ověřit a dát odpověď na otázku, zda Donald Trump pandemii koronaviru politizoval a využíval ji pro dosažení vlastních politických cílů.

4.1. První fáze Trumpovy komunikace – objevení víru

První fáze Trumpovy komunikace byla silně zastíněna procesem impeachmentu proti politikovi. Kvůli bouřlivým střetům mezi prezidentem a demokratickou stranou (především Pelosiovou) republikán ve svých tweetech v lednu mnohem častěji zmiňoval své demokratické protějšky než nemoc, ačkoliv Čína potvrdila existenci nového viru již na konci prosince (Wee – Wang 2020).

Nancy Pelosi vstoupí do historie jako absolutně nejhorší předsedkyně Sněmovny reprezentantů v USA! (tweet z 11. ledna 2020)

Nic Nedělající Demokrati stále opakují a opakují, znovu a znovu, stejné staré věci o podvodném impeachmentu. Chtějí využít veškerý svůj čas, i když je to špatná věc. Měli by se vrátit do práce pro náš skvělý americký lid! (tweet z 24. ledna)

Demokraté jsou dnes stranou vysokých daní, vysoké kriminality, otevřených hranic, pozdních potratů, socialismu a do očí bijící korupce. Republikánská strana je stranou amerického dělníka, americké rodiny a amerického snu! (tweet z 28. ledna)

Trumpův Twitterový účet byl plný podobných zpráv v lednu 2020. Hlavním cílem prezidenta v tom časovém úseku bylo odvést pozornost veřejnosti od vlastního provinění a odvrátit vinu na Demokratickou stranu: jsou to demokraté, kteří ukřivdí americký lid, nečinně sedí a nerozvíjejí zemi. Jinými slovy, politického rivala rámoval jako zkorumpovanou elitu (dle terminologie Muddea). Populistické trendy a pokusy americkou společnost rozdělit a polarizovat se v rétorice bývalého prezidenta projevovaly i poté, co on obrátil svou pozornost na COVID-19.

V rozhovoru dne 22. ledna, poté, co byly v USA hlášeny první případy koronaviru, na otázku „existují v tuto chvíli obavy z pandemie?“ Trump odpověděl: „Vůbec ne. A máme to úplně pod kontrolou. Jde o jednoho člověka z Číny a my to máme pod kontrolou. Bude to v pohodě“ (CNBC 2020). Takto lze Trumpovou komunikaci během první fáze definovat: prezident se pokusil hrozbu bagatelizovat a uklidnit veřejnost tím, že virus je údajně pod kontrolou.

Úzká spolupráce s Čínou a dalšími na propuknutí koronaviru. Pouze 5 lidí v USA, všichni v dobrém zotavení. (tweet z 30. ledna)

Demokrati mluví o tom, že si vedeme špatně. Kdyby virus zítra zmizel, řekli by, že jsme odvedli opravdu chudou a dokonce

nekompetentní práci. Není to fér, ale je to tak, jak to je. Zatím, mimochodem, jsme neměli ani jednu smrt. Nechme to tak! (tweet z 25. února)

Nic Nedělající Demokrati byli zaneprázdnění podvodným impeachmentem a cokoliv dalším, co by mohli udělat, aby Republikánská strana vypadala špatně, zatímco jsem byl zaneprázdněn voláním předčasných uzavření hranic a letů, což nás v boji s koronavirem posunulo dopředu. Demokrati to předpověděli velmi špatně! (tweet z 27. února)

Někdo musí demokratům v Kongresu říct, že koronaviru je jedno, v jaké straně jste. Musíme chránit všechny Američany! (tweet z 11. března)

Ve zmíněných výše tweetech můžeme pozorovat, že prezident Spojených států začal COVID-19 politizovat hned od počátku pandemie. Proti sobě stavil Republikánskou a Demokratickou stranu, hodlal ukázat, že nemoc žádným způsobem nepolitizuje, trval na tom, že demokraté sabotují Trumpův bezvadný plán boje s koronavirem, ale zároveň jim vytýkal, že nemoc používají jako politický nástroj (Strauss – Laughland 2020). Přitom je třeba zdůraznit, že reakce prezidentské administrativy na vypuknutí pandemie koronaviru byla lehkovážná a pro stovky tisíc Američanů katastrofální. Opakované ujištění prezidenta v první fázi jeho komunikace o tom, že se není čeho bát a že všechno dopadne dobře, zpozdilo účinnou reakci veřejného zdraví, která by mohla snížit rostoucí dopad viru. Po jeho setkání s republikánskými senátory 10. března řekl: „Zmizí to [COVID-19]. Zůstaňte v klidu, zmizí to“ (Rieder 2020). Hned následující den WHO označí virus za globální pandemii.

Takže v loňském roce zemřelo na běžnou chřipku 37 000 Američanů. Průměrně se pohybuje mezi 27 000 a 70 000 ročně. Nic není uzavřeno, život a ekonomika pokračují. V tuto chvíli je

*potvrzených případů koronaviru 546, přičemž zemřelo 22.
Přemýšlej o tom! (tweet z 9. března)*

Pozoruhodná je skutečnost, že Donald Trump, který téměř vždy uplatňoval politiku strachu (Altheide 2017) v otázkách jako imigrace, trh práce, environmentální politika, národní a státní bezpečnost, terorismus a další (viz kap. 2.1), bagatelizoval strach a vážné obavy z viru a zpozdil vládní reakci, aby nedošlo k chraštění trhů a bránění plánům znovuzvolení (Altheide 2020). Kvůli podobné pozici Trumpa možnosti vlády a zdravotnických institucí v rámci prevence, výroby a obdržení testů, léků, roušek pro zdravotníky a materiálů byly značně omezeny; ventilátory na pomoc postiženým byly ve velkém nedostatku (Reynolds – McSweeney 2020). Do prvního března provedly USA 472 testů na koronavirus. Pro srovnání, Jižní Korea do začátku jara provedla 109591 testů (Worldometers 2020).

Během první fáze Trumpa také podporovaly Fox News, které šířily informace o tom, že koronavirus byl podvodem propagovaném demokraty s cílem zabránit znovuzvolení prezidenta (Stelter 2021). Dle některých vědců, podobná strategie byla zdůvodněna pouze ekonomickými zájmy a sledovaností kanálu (Altheide 2020). Podporovali Trumpa i běžní Američané. Uvedený výše tweet o chřipce nasbíral 282 tisíce likeů, zatímco reakci prezidentského kabinetu na pandemii během března podporovalo více než 50% amerického obyvatelstva (AEI Political Report 2020: 5).

4.2. Druhá fáze Trumpové komunikace – „čínský virus“

16. Března 2020 Trump poprvé označil COVID-19 za čínský virus. Po celou dobu pandemie a až do doby, když opustil svůj prezidentský post, nemoc důsledně jmenoval podobným názvem. Je důležité si však uvědomit, že virus skutečně nazýval i oficiálním názvem COVID-19 nebo jinou oficiální verzí častěji než používal pojem „čínský virus“ (Lange 2021); navíc, v minulosti běžnou praxí bylo identifikovat virus podle geografických objektů nebo států, např. „španělská“ chřipka nebo „ebola“ (Taskinsoy 2020). Na druhou stranu, WHO nyní doporučuje vědcům, aby se takové praxi vyhýbali, jelikož zvětšuje zbytečné účinky na státy, ekonomiky a národy. „Některé názvy nemocí vyvolávají odpor proti příslušníkům konkrétních náboženských nebo etnických komunit, vytvářejí neodůvodněné překážky

v cestování a obchodu a vyvolávají zbytečná vyvraždění potravinářských zvířat“, píše se v tiskové zprávě organizace (WHO 2015). V tomto světle může Trumpovo rozhodnutí vypadat necitlivě, zejména s ohledem na to, že Spojené státy jako země měly dlouhou historii rasové diskriminace včetně diskriminace proti asijským Američanům (Lange 2021). Následky Trumpové agresivní rétoriky byly předvídatelnými a rychlými: po prvním tweetu Trumpa s frází „čínský virus“ se zvětšila nejen frekvence použití twitterového hashtagu #chinesevirus (přičemž dle Salcedo 2021 desetinásobně), ale i hrozby a útoky na asijskou menšinu v USA (Liu – Hatzipanagos 2021). Navzdory tomu, že celkový počet zločinů z nenávisli v metropolitních oblastech klesl o 7% v roce 2020, byl pozorován 149% nárůst anti-asijských zločinů (CSUSB 2021). Například v březnu 2021 došlo ke střelbě v Atlantě, kdy bylo zabito osm člověk, z nichž šest žen asijského původu. Podle Viala-Gaudefroya a Lindamana (2020) problém spočíval v personifikaci a simplifikaci hrozby, neboť pomocí termínů, které jsou známé a ztělesněné (místo, národnost nebo osoba), lze pochopit něco neznámé a abstraktní (virus).

Prezident Trump zároveň velkou pozornost ve svých tweetech věnoval lexiku:

Pro lidi, kteří jsou nyní bez práce kvůli důležitým a nezbytným omezovacím politikám, například uzavření hotelů, barů a restaurací, peníze k vám brzy přijdou. Prudký útok čínského viru není vaše chyba! Budeme silnější než kdy jindy! (tweet z 18. března 2020)

Evropské země jsou bohužel stále postihnuty čínským virem. Fake News to neradi hlásí! (tweet z 16. listopadu 2020)

Náš Republikánský Senát právě propásl příležitost zbavit se sekce 230, která dává neomezenou moc velkým technologickým společnostem. Ubohé!!! Nyní chtějí dát lidem zpustošeným čínským virem 600 dolarů spíše než 2000 dolarů, které tak zoufale potřebují. Není fér, není chytré! (tweet z 1. ledna 2021)

Používal slova jako prudký útok (*onslaught*), postihnutý (*clobbered*), zpustošený (*ravaged*) a další ve vztahu k viru, čímž naznačoval, že virus je vskutku vinou Číny a čínského obyvatelstva, nikoliv Spojených států a amerického obyvatelstva. I zde jsou jasně pozorovatelné rysy populismu a postpravdivé rétoriky. Bývalý prezident nadále šířil přesvědčení o americké výjimečnosti a existenci externích nepřátel Spojených států, apeloval tedy na masy. V tweetu, který jsem zmínil v úvodě, Trump COVID-19 nazval „špatným dárkem z Číny“. Takovým způsobem explicitně stanovil, že Čína záměrně poslala nemoc jako „dárek“, aby vytvořila zmatek po celém světě a destabilizovala situaci v USA. To udržovalo přesvědčení, že nemoc je vinou čínské strany a normalizovalo myšlenku, že viry jsou rasové a nikoliv biologické. Podobná tvrzení jsou neuvěřitelně nebezpečná, zejména pokud vezmeme na vědomí, že Trump taková prohlášení vydával ne jako soukromá osoba, nýbrž jako prezident Spojených států na svém oficiálním twitterovém účtu.

Urážlivé jméno viru, s nímž Trump přišel, si rychle získalo popularitu v amerických pravicových médiích jako Fox News a OANN (Chiu 2020). Například Tucker Carlson, vedoucí moderátor Fox News, řekl, že kritika termínu je přesně to, co potřebují čínské úřady pro rozštěpení a kontrolu USA. „Vědí, že jakýkoli rozhovor v této zemi, bez ohledu na to, jak vážný, může být okamžitě ukončen někým, kdo řekne: „Rasismus“. Proto to tlačí,“ dodal (ibidem). Kromě toho, když během konference v Bílém domě byl Trump kritizován za použití pojmu „čínský virus“, reakce korespondentky OANN byla následující: „Považujete termín "čínské jídlo" za rasistický prostě proto, že je to jídlo, které pochází z Číny? Kromě toho velká levicová média... se spojila s příběhy komunistické strany Číny... Je alarmující, že hlavní mediální hráči neustále stojí na straně zahraniční státní propagandy, islámských radikálů a latinských gangů a kartelů a pracují přímo tady v Bílém domě s přímým přístupem k Vám [Trumpovi] a Vašemu týmu?“ (Last Week Tonight 2020a). Trump odpověděl: „...Je to víc než falešné zprávy; je to zkorumpované zprávy. Píší příběhy, aniž by někomu zavolali... Napíší o mně příběh, aniž by se na můj názor zeptali. Je to naprosto falešné“. Jelikož Trump žádným způsobem nezareagoval na pochybné výroky korespondentky, předal svému publiku jasné poselství: pokud se

někdo jeho zpochybňuje nebo kritizuje, pak je jasně na straně „komunistické strany Číny“, „zahraniční státní propagandy“, „islámských radikálů“ atd. (Santis 2020).

Proč ale Trump takový diskurz přijal? Podle mého názoru byla jeho rétorika točící se kolem „čínského viru“ záměrná a navíc měla konkrétní cíle. Záměrnost formulace se stala zřejmá v momentě, když fotograf zachytil scénář prezidentského projevu, kde Trump přeškrtl slovo „korona“ a nahradil jej slovem „čínský“ (Twitter 2020). Cíle Trumpa spočívaly v hledání věrohodného obětního beránka na pozadí chaotické a nezodpovědné reakce na COVID-19 v první fázi viru (Cable 2020), která byla charakterizována krátkozrakostí, nečinností a nedostatkem soudržného akčního plánu. Dalším a pravděpodobně hlavním cílem Trumpové komunikace byla politizace viru s dalším použitím koronavirové pandemie jako politického nástroje pro dosažení vítězství v amerických prezidentských volbách z roku 2020. Nakonec za třetí cíl můžeme považovat záměr bývalého prezidenta uklidnit americkou společnost a udělat vše, aby ji nepohltila nejistota a panika, což přímo souvisí s druhým cílem politika.

4.3. Třetí fáze Trumpové komunikace

Nancy Pelosi a demokrati odložili návrh zákona o pomoci/stimulaci pracovníků o více než týden a pokusili se do zákona přidat skutečné "krámy". Zákon zahrnuje některé špatné věci, které nemají nic společného s těmi postiženými virem. Republikáni potřebují jejich hlasy, dokud nezískáme sněmovnu zpět v roce 2020! (tweet z 30. března 2020)

Mnohem více lidí by zemřelo na čínský Virus, kdyby vaším prezidentem byl Sleepy Joe. Ani nechtěl, abych uzavřel naši Zemi před nakaženou Čínou, dokud o dva měsíce později neřekl, že jsem měl pravdu. Ted' rád říká, že jsem nezavřel [hranice] „dostatečně rychle“. Jen další politik! (tweet z 30. září 2020)

Jak je zřejmé z uvedených tweetů, republikán velmi rychle začal zmiňovat koronavirus v politickém kontextu. Než se pustím analyzovat jeho komunikaci v rámci

prezidentských voleb, rád bych prozkoumal Trumpovou rétoriku v době COVID-19 v souvislosti s jeho aktuální agendou – imigrací a státními hranicemi.

Od samého počátku vypuknutí viru Trump chtěl uzavřít hranice Spojených států pro cizince. Na první pohled se podobný záměr může zdát nepřekvapivým a očekávaným vzhledem k významu pokusů zastavit šíření viru v zemi. Nicméně, tón a kontext tweetů, v nichž zmiňuje potřebu uzavřít hranice kvůli nemoci, podporují myšlenku o tom, že prezidentův skutečný úmysl byl raději ovlivněn jeho silným nativistickým postojem k imigraci.

...Demokraté chtějí, aby Virus vyhrál? Žádají věci, které nemají nic společného s našimi skvělými pracovníky nebo společnostmi. Chtějí otevřené hranice a Green New Deal. Republikáni by neměli souhlasit! (tweet z 23. března 2020)

Mexiko bohužel zažívá velmi velké problémy s KoronaVirem a nyní Kalifornie – podívejte se – nechce, aby lidé přicházeli přes jižní hranici. Klasika! Mají veeelké štěstí, že jsem jejich prezident. Hranice je velmi tvrdá a zed' se rychle staví! (tweet z 4. května 2020)

Je vidět, že Trump se chová k otázce hranic nikoliv ze zdravotnického hlediska, ale z politického hlediska. Za prvé, jako populistu okamžitě naznačuje, že opoziční strana se snaží mít otevřené hranice a nechat virus šířit po celé zemi, i když v březnu 76% demokratů vnímali pandemii jako hrozbu ve srovnání s pouhými 40% republikánů (Allyn – Sprunt 2020). Za druhé, Trump moc nemluví o uzavření hranic se všemi zeměmi, místo toho se zaměřuje svou pozornost a pozornost svých stoupenců na Čínu a zejména Mexiko. Pro něj skutečnost, že hranice s Mexikem jsou tvrdé, je důležitější, než hraniční struktura s ostatními zeměmi, a COVID-19 on používá jako důvod pro přísnou kontrolu hranic, především té jižní. Nechce v Americe nikoliv nakažených koronavirem, ale nechce mexické imigranty. Takovým způsobem koronavirus byl Trumpovým nástrojem pro uplatňování vlastní politické agendy a

všeobecné strategie přivedení Spojených států k nacionalističtějšímu a uzavřenějšímu národu.

Po půl století Joe Biden outsourcuje vaši práci, otevírá vaše hranice a obětuje americkou krev a poklad v nekonečných zahraničních válkách. Joe Biden je zkorumpovaný politik – když vyhraje Biden, vyhraje Čína. Když vyhraje my, vyhraje Florida a vyhraje Amerika! (tweet z 29. října 2020)

V daném tweetu o otevřených hranicích mluví jako o něčím špatném a nevídaném a zřetelně projevuje charakteristické rysy postpravdivé rétoriky. Prohlásí, že Biden je kandidátem Číny, tj. bude prosazovat politiky, které napomohou Si Ťin-pchingovi a jeho administrativě – jinými slovy, bude odpovídat zájmům elit, zatímco Trump jako kandidát národní bude bránit obecný americký lid a odpovídat jeho vůli. Podle prezidenta v situaci, když ve volbách zvítězí Trump, zvítězí i americký národ; tato ideje je kvintesencí populismu.

Dalším velkým tématem, kterému Trump věnoval svou pozornost v době koronaviru, byla levicová média. Od počátku roku 2020 po ukončení své prezidentské roli Donald Trump napsal 298 tweetů obsahujících slovní spojení „fake news“, zatímco tweetů obsahujících slovo „koronavirus“ bylo pouhých 100 (thetrumparchive 2021). Na jaře a v létě, když byl obzvláště silně kritizován za svou reakci na pandemii, energicky tweetoval takové věci:

Nic Nedělající Demokrati a jejich vůdce, Fake News Lamestream⁸ Média, dělají vše pro to, aby ublížili a znevažovali naši Zemi. Bez ohledu na to, co děláme nebo říkáme, bez ohledu na to, jak velká je výhra, hlásí, že to byla ztráta, nebo nebyla dost dobrá věc. Nepřítel lidu! (tweet z 5. května 2020)

⁸ *Lamestream* je další, ale méně populární termín, se kterým přišel Trump ve svém boji proti médiím. Je to kombinace slov *lame* (žalostný, ubohý) a *mainstream* (hlavní proud). Hlavní myšlenka pojmu je jednoduchá: představitelé hlavních médií v USA jsou ubozí, nekompetentní osoby, a proto americký lid nemusí jim a tomu, co říkají, věřit.

Radikální levicová Lamestream média se spolu se svým partnerem, nic nedělajícími demokraty, snaží šířit nový příběh, že prezident Trump reagoval na COVID-19 velmi pomalu. Špatně, byl jsem velmi rychlý, dokonce jsem udělal Zákaz Číny [uzavření čínských hranic] dlouho předtím, než to někdo považoval za nutné! (tweet z 27. května 2020)

V těchto tweetech Trump pokračuje v trendu prohlubování rozdělení mezi dvěma americkými politickými skupinami (demokratů a republikánů), což je ještě více polarizuje. Tentokrát nastolil, že demokraté těsně pracují s médii pro diskreditaci prezidentských akcí v rámci COVID-19, čímž destabilizují a „znevažují“ stát. Znovu zde můžeme zřetelně pozorovat rysy populismu: Trump se ztotožňuje s americkým lidem, používá fráze jako „my“, „děláme“, „říkáme“ ve vztahu k reakci na pandemii a tímto způsobem naznačuje, že jeho aktivity podporuje celý americký národ – jinými slovy, obecná vůle lidu je na jeho straně. Kromě toho je očividná i jeho postpravdivá rétorika: říká, že jeho reakce na pandemii nebyla pomalá, i když ve skutečnosti byla (viz Dale 2020, Pew Research Center 2020 nebo Blake 2020). Jak jsem ukázal výše, během prvních měsíců šíření viru, které jsou nejdůležitější pro komplexní a účinnou státní reakci, nemoc zlehčoval nebo vůbec ignoroval, navíc nezajistil dostatek roušek, ventilátorů a dalšího nenahraditelného vybavení (Collinson 2020), za extrémně nebezpečných pandemických okolností v Americe na konci jara se rozhodl zredukovat pracovní skupinu pro koronavirus (Acosta et al. 2020), v létě se rozhodl opustit WHO (BBC 2020), stavěl se proti testům, jelikož dle jeho názoru větší počet testů znamená větší počet nakažených (Higgins-Dunn 2020), a otevřeně podporoval pravicové protesty proti směrnícím týkajícím se společenského odstupu ve státech Michigan a Minnesota (Shear – Mervosh 2020).

Nakonec poslední a nejdůležitější téma Trumповé komunikace, které zmíním v této práci, jsou prezidentské volby. Kvůli pandemii koronaviru a potřebě omezit šíření hrozby členové Kongresu a CDC začali doporučovat americkým občanům hlasovat prostřednictvím korespondenčního hlasování (Sherman 2020). Trump neústupně praxi kritizoval:

HLASOVÁNÍ POŠTOU POVEDE K MASIVNÍM PODVODŮM A ZNEUŽÍVÁNÍ. POVEDE TO TAKÉ KE KONCI NAŠÍ VELKÉ REPUBLIKÁNSKÉ STRANY. NIKDY NEMŮŽEME DOPUSTIT, ABY TATO TRAGÉDIE POSTIHLA NÁŠ NÁROD! (tweet z 28. května 2020)

ZMANIPULOVANÉ VOLBY 2020: MILIONY HLASOVACÍCH LÍSTKŮ VYTISKNOU CIZÍ ZEMĚ A DALŠÍ. BUDE TO SKANDÁL NAŠÍ DOBY! (tweet z 22. června)

Explicitně říká, že korespondenční hlasování poškodí Republikánskou stranu, protože tímto způsobem hlasují primárně stoupenci Demokratické strany. Myšlenka Trumpa byla opakována mnohými republikány, např. viceguvernérem Texasu Danem Patrickem, který řekl, že korespondenční hlasování je „podvod ze strany demokratů s cílem ukrást volby“, nebo guvernérem Missouri Mikem Parsonem, který doporučil obyvatelstvu: „pokud se cítíte špatně, nechoďte volit“ (Last Week Tonight 2020b). Prohlášení o podvodně ovlivněných volbách šířily i Fox News, OANN a InfoWars.

Vyhlášené výsledky voleb Trump nepřijal a začal šířit neopodstatněnou a nepravdivou konspirační teorii o tom, že volby mu „ukradli“, přičemž se znovu ve svých tweetech obracel k populistické rétorice.

Lidé nebudou stát za to, aby jim tyto Volby ukradly soukromá radikální levicová společnost Dominion⁹ a mnoho dalších důvodů! (tweet z 14. listopadu 2020)

Washington je zaplaven lidmi, kteří nechtějí vidět volební vítězství ukradené Radikálními Levicovými Demokraty. Naše země má dost, už to nevydrží! Slyšíme vás (a milujeme vás) z Oválné pracovny. UDĚLEJME AMERIKU ZNOVU SKVĚLOU! (tweet z 5. ledna 2021, den před útokem na americký Kapitol)

⁹ Dominion Voting Systems je společnost, která prodává elektronický hlasovací hardware a software ve Spojených státech a Kanadě.

K Trumpovým projevům se soucitně chovala i americká pravicová média jako Fox News (DiMaggio 2022), ale hlavně – spousta Američanů. Velké množství lidí podporovalo Trumpovou konspirační a populistickou rétoriku. Více než jeden ze čtyř republikánů a republikánsky orientovaných Američanů na konci roku 2020 uvedli, že se spoléhali na Trumpovu kampaň jako na hlavní zdroj volebních zpráv (Jurkowitz 2021). Navíc 47% diváků Fox News a 71% diváků OANN a InfoWars si byli jistí, že republikánovi ukradli volební vítězství (PRPI 2021). V tom smyslu byla Trumpova komunikace v době koronaviru úspěšná. Podařilo se mu izolovat ohromný počet Američanů v informační bublině, prokázat jim, že je opravdu jediný člověk nepatřící do establishmentu a že levicová média a demokraty šíří pouze lži, a dokonce podněcovat americký národ, aby sáhnul k násilí a nepokojům v momentě, když země jako nikdy potřebovala společenskou solidaritu a stabilitu.

5 ZÁVĚR

Není v tuto chvíli zřejmé, jestli vliv Donalda Trumpa na to, jak chápeme a vnímáme roli prezidenta Spojených států, je výrazný a dlouhotrvající. Vypadá to, že současný lídr USA Joe Biden se navrátil k standardní, oficiální a formální prezidentské rétorice a navíc není tolik *newsworthy*, mediálně vděčný, jak někdy byl jeho předchůdce. O čem však můžeme uvažovat s velkou mírou jistoty je to, že Trump rozdělil americkou společnost na dva polarizovaných tábora. Na jedné straně stojí Trump, který brání zájmy běžného občana, americké rodiny a americké Země, na druhé straně stojí zkorumpovaná, manipulující a prospěchářská elita složená především z představitelů Demokratické strany, která brání zájmy korporací, zahraničních aktérů a stejně zkorumpovaných a předpojatých médií. Americké obyvatelstvo bylo nuceno volit mezi těmito tábory, stát se součástí jedny z těchto dvou kardinálně odlišných entit. To zase vedlo k nárůstu nenávistí, netolerance, podezřením a extrémně nacionalistickým náladám v USA.

Od objevení COVID-19 Trump vnímal virus nikoliv jako otázku zdravotnickou, nýbrž jako otázkou politickou. I když spousta světových politiků stejně pracovala s pandemií a uplatňovala preventivní opatření pod vlivem politického kontextu a vývoje, reakce Trumpovy administrativy byla zhoršena tím, že prezident věnoval menší pozornost poradcům a zdravotníkům. Měl složité, ne-li toxické, vztahy s Anthonyem Faucim, ředitelem Národního ústavu pro alergie a infekční nemoci (Duster – Acosta – Liptak 2020); ignoroval varování Centra pro kontrolu a prevenci nemocí; v říjnu 2020 v rámci prezidentské kampaně organizoval shromáždění svých stoupenců v Michiganu a Wisconsinu navzdory žádostem obou států o zrušení akcí na pozadí zoufalé pandemické situace (CBS 2020). Nechtěl paniky ve společnosti, proto virus na prvních stádiích bagatelizoval; nekompetentní reakci na nemoc ospravedlňoval tím, že virus je zbraní v rukou čínských nepřátel a zločinců-demokratů; stavěl se proti přísným restrikcím, protože dále hodlal provádět prezidentská shromažďování pro výhru ve volbách; následující porážku zdůvodňoval podvody a klamáním ze strany svých politických oponentů.

Když se navrátím k tezi této práce, docházím na základě analýzy interakce Trumpa s veřejností v období COVID-19 k závěru, že bývalý prezident využíval pandemii ve vlastní prospěch, přičemž se jednalo o využití systémové a důsledné. V souladu se standardním populistickým rámcem se neustále snažil najít politickou entitu (elitu), která by mohla za vypuknutí viru nebo později za katastrofální reakci federálního aparátu na pandemii. Zpočátku to byla Čína, následně Demokratická strana. Trump odváděl pozornost amerického elektorátu od vlastního řešení krize a nasměroval ji k nedostatkům ostatních; bylo to především kvůli potřebě udržovat bezvadnou politickou pověst („bezvadnou“ zrovna pro průměrného republikána) pro nadcházející volby. Jeho rétorika byla ve většině postpravdivá a xenofobní povahy, a to nejen v rámci tradiční agendy Trumpa (imigrace, hraniční zeď mezi USA a Mexikem), ale i v dalších sférách. Jakýkoli pokus o kritiku byl prezidentem rázně označen jako fake news a zamítnut. Když jednotlivé státy kvůli zhoršující se zdravotnické situaci oznámily možnost hlasovat poštou, okamžitě to vnímal jako hrozbu: říkal, že toto opatření nebylo provedeno s cílem zajistit bezpečnost voličů, ale bylo implementováno s cílem podkopat spravedlnost voleb. Znovu zpochybnil nutnost preventivních opatření, čímž zasel nejistoty ohledně voleb, podněcoval protesty a odstrašil lidi před dnem D. Jinými slovy, koronavirus vnímal jako užitečný nástroj pro destabilizaci amerického volebního systému a polarizaci americké společnosti a jako záminku k diskreditaci výsledků voleb. Takovým způsobem tezi této práce považuji za ověřenou: Trump skutečně pandemii využíval pro dosažení svých politických cílů.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

- Aaldering, L. – Vliegthart, R. (2016). Political Leaders and the Media. Can We Measure Political Leadership Images in Newspapers Using Computer-Assisted Content Analysis? *Quality & Quantity*, 50:5, s. 1871–1905.
- Acemoglu, D. – Egorov, G. – Sonin, K. (2011). A political theory of populism. *The Quarterly Journal of Economics*, 128:2, s. 771–805.
- Acosta, J. – Liptak, K. – Westwood, S. (2020). As US deaths top 100,000, Trump's coronavirus task force is curtailed, 29.5.2020 (<https://edition.cnn.com/2020/05/28/politics/donald-trump-coronavirus-task-force/index.html>, 19.3.2022).
- AEI Political Report (2020). Coronavirus Update: Trump and Trust. American Enterprise Institute, 16:7, s. 1–10.
- Ahmad, T. – Haroon – Baig, M. – Hui, J. (2020). Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic and Economic Impact. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 36, s. 73–78.
- Alaghbary, G. (2022). Ideological Manipulation in Twitter Communication: A Critical Stylistic Analysis of Donald Trump's Tweets. *International Journal of Arabic-English Studies*, 22:1, s. 291–312.
- Allcott, H. – Gentzkow, M. (2017). Social Media and Fake News in The 2016 Election. *Journal of Economic Perspectives* 31:2, s. 211–236.
- Allyn, B. – Sprunt, B. (2020). Poll: As Coronavirus Spreads, Fewer Americans See Pandemic As A Real Threat. *NPR*, 17.3.2020 (<https://www.npr.org/2020/03/17/816501871/poll-as-coronavirus-spreads-fewer-americans-see-pandemic-as-a-real-threat>, 18.3.2022).
- Altheide, D. L. (2017). *Terrorism and the Politics of Fear* (New York: Rowman & Littlefield).

- Altheide, D. L. (2020). Pandemic in the Time of Trump: Digital Media Logic and Deadly Politics. *Symbolic Interaction*, 43:3, s. 514–540.
- Anderson, B. (2017). Tweeter-in-Chief: A Content Analysis of President Trump's Tweeting Habits. *Elon Journal of Undergraduate Research in Communications*, 8:2, s. 36–47.
- Ardi, R. (2019). Partisan Selective Exposure to Fake News Content. *Makara Human Behavior Studies in Asia*, 23:1, s. 6–16.
- Avlon, J. (2019). Hannity's laughable Trump-Reagan comparison on summit. *CNN*, 3.3.2019 (<https://edition.cnn.com/2019/03/02/opinions/hannitys-laughable-trump-reagan-comparison-on-summit-avlon/index.html>, 16.3.2022).
- Azari, J. R. (2016). How the News Media Helped to Nominate Trump. *Political Communication*, 33:4, p. 677–680.
- BBC (2020). Coronavirus: Trump moves to pull US out of World Health Organization, 7.7.2020 (<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-53327906>, 19.3.2022).
- Benjamin E. (2020). Progressive Politics and Humanistic Psychology in the Trump/Coronavirus Era. *Journal of Humanistic Psychology*, 60:6, s. 778–791.
- Benjamin, E. (2021). The Coronavirus Pandemic, Asian American Xenophobia, and Humanistic Psychology. *Journal of Humanistic Psychology*, 61:2, s. 244–259.
- Berry, J. M. – Sobieraj, S. (2014). *The Outrage Industry: Political Opinion Media and the New Incivility* (New York: Oxford University Press).
- Blake, A. (2020). 2 months in the dark: the increasingly damning timeline of Trump's coronavirus response. *Washington Post*, 21.4.2020 (<https://www.washingtonpost.com/politics/2020/04/07/timeline-trumps-coronavirus-response-is-increasingly-damning/>, 19.3.2022).
- Brahms, Y. (2020). Philosophy of Post-Truth. *Institute for National Security Studies*.

Bump, P. (2020). And that's why Trump gives more interviews to Fox News than anyone else. *Washington Post*, 1.9.2020 (<https://www.washingtonpost.com/politics/2020/09/01/thats-why-trump-gives-more-interviews-fox-news-than-anyone-else/>, 16.3.2022).

Cable (2020). America is rekindling the dangerous myth of the 'Yellow Peril' to wage a new war with China. *Independent*, 5.5.2020 (<https://www.independent.co.uk/voices/china-coronavirus-trump-us-yellow-peril-cold-war-a9499221.html>, 18.3.2022).

Cambridge Dictionary (nedatováno). *Post-truth* (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/post-truth>, 20.2.2022).

Carlson, M. (2018). The Information Politics of Journalism in a Post-Truth Age. *Journalism Studies*, 19:13, s. 1879–1888.

CBS (2020). Trump holds rallies despite warnings from health officials of coronavirus surge. *YouTube*, 17.10.2020 (<https://www.youtube.com/watch?v=kD1RWRXJLrE>, 10.4.2022).

Chiu, A. (2020). 'China has blood on its hands': Fox News hosts join Trump in blame-shifting. *Washington Post*, 19.3.2020 (<https://www.washingtonpost.com/nation/2020/03/19/coronavirus-fox-news-china/>, 18.3.2022).

Cillizza, C. (2018). Donald Trump just accidentally revealed something very important about his 'fake news' attacks. *CNN Politics*, 9.5.2018 (<https://edition.cnn.com/2018/05/09/politics/donald-trump-media-tweet/index.html>, 27.2.2022).

CNBC (2020). *CNBC Transcript: President Donald Trump Sits Down with CNBC's Joe Kernen at the World Economic Forum in Davos, Switzerland*, 22.1.2020 (<https://www.cnbc.com/2020/01/22/cnbc-transcript-president-donald-trump-sits->

- down-with-cnbc-joe-kernen-at-the-world-economic-forum-in-davos-switzerland.html, 17.3.2022).
- Collinson, S. (2020). Trump passes the buck as deadly ventilator shortage looms, 3.4.2020 (<https://edition.cnn.com/2020/04/02/politics/donald-trump-ventilators-leadership-coronavirus/index.html>, 19.3.2022).
- Concha, J. (2020). Trump calls New York Times 'fake newspaper' after headline change. *The Hill*, 6.4.2020 (<https://thehill.com/homenews/media/501085-trump-calls-new-york-times-fake-newspaper-after-headline-change>, 27.2.2022).
- Corn, D. (2017). Here's the Alex Jones Story Megyn Kelly and Other Reporters Should Probe. *Mother Jones*, 13.6.2017 (<https://www.motherjones.com/politics/2017/06/alex-jones-megyn-kelly-donald-trump/>, 16.3.2022).
- CSUSB (2021). *FACT SHEET: Anti-Asian Prejudice March 2020 – Center for the Study of Hate & Extremism* (<https://www.csusb.edu/sites/default/files/FACT%20SHEET-%20Anti-Asian%20Hate%202020%203.2.21.pdf>, 18.3.2022).
- Çubukçu, A. (2016). It's the will of the Turkish people, Erdogan says. But which people? *The Guardian*, 26.7.2016 (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/jul/26/turkish-people-erdogan-democracy>, 18.2.2022).
- Dale, D. (2020). Fact check: Trump tries to erase the memory of him downplaying the coronavirus. *CNN*, 17.3.2020 (<https://edition.cnn.com/2020/03/17/politics/fact-check-trump-always-knew-pandemic-coronavirus/index.html>, 19.3.2022).
- Darcy, O. (2020). Meet OAN, the little-watched right-wing news channel that Trump keeps promoting. *CNN*, 8.5.2020 (<https://edition.cnn.com/2020/05/08/media/one-america-news-trump/index.html>, 16.3.2022).
- DiMaggio, A. P. (2022). Conspiracy Theories and the Manufacture of Dissent: QAnon, the 'Big Lie', Covid-19, and the Rise of Rightwing Propaganda. *Critical Sociology*.

- Dolgert, Stefan (2016). "The Praise of Ressentiment: Or, How I Learned to Stop Worrying and Love Donald Trump". *New Political Science*, 38:3, s. 354–370.
- Duster, C. – Acosta, J. – Liptak, K. (2020). Trump retweets call to fire Fauci amid coronavirus criticism. *CNN*, 13.4.2020 (<https://edition.cnn.com/2020/04/13/politics/donald-trump-anthony-fauci-tweet/index.html>, 10.4.2022).
- Dykstra, A. (2020). The Rhetoric of “Whataboutism” in American Journalism and Political Identity. *Res Rhetorica*, 7:2, s. 2–16.
- Elliott, P. (2021). Fox News and Donald Trump Have a Dysfunctional Relationship, But It Works For Them. *Time*, 18.2.2021 (<https://time.com/5940809/fox-news-donald-trump/>, 16.3.2022).
- Fisher, M. (2017). An inside look at One America News, the insurgent TV network taking 'pro-Trump' to new heights. *Washington Post*, 5.7.2017 (https://www.washingtonpost.com/lifestyle/style/an-inside-look-at-one-america-news-the-insurgent-tv-network-taking-pro-trump-to-new-heights/2017/07/05/7475f0a4-4fa2-11e7-91eb-9611861a988f_story.html, 16.3.2022).
- Francis-Devine, B. – Powell, A. – Foley, N. (2020). Coronavirus: Impact on the labour market. *House of Commons Library*, 26.8.2020 (<https://www.ousedale.org.uk/ckfinder/userfiles/files/House%20of%20Commons%20LMI.pdf>, 17.3.2022).
- Galinsky, A. D. – Whitson, J. A. (2010). Lacking Control Increases Illusory Pattern Perception. *Science*, 322: 115, s. 115–117.
- Gelfert, A. (2018). Fake News: A Definition. *Informal Logic*, 38:1, s. 84–117.
- Gold, H. (2018). Trump slams Google search as 'rigged' — but it's not. *CNN*, 28.8.2018 (<https://money.cnn.com/2018/08/28/technology/donald-trump-google-rigged/index.html>, 16.3.2022).

- Gormsen, N. J. – Koijen, R. S. (2020). Coronavirus: Impact on Stock Prices and Growth Expectations. *The Review of Asset Pricing Studies*, 10:4, s. 574–597.
- Graziosi, G. (2021). Alex Jones says he paid \$500,000 for rally that led to Capitol riot. *Independent*, 11.1.2021 (<https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-election-2020/alex-jones-paid-rally-capitol-riot-b1784603.html>, 16.3.2022).
- Greven, T. (2016). The Rise of Right-wing Populism in Europe and the United States. *Friedrich Ebert Stiftung* (http://dc.fes.de/fileadmin/user_upload/publications/RightwingPopulism.pdf, 14.2.2022).
- Groshek, J. – Koc-Michalska, K. (2017) Helping Populism Win? Social Media Use, Filter Bubbles, and Support for Populist Presidential Candidates in the 2016 US Election Campaign. *Information, Communication & Society*, 20:9, s. 1389–1407.
- Grossman, M. – Hopkins, D. A. (2016). *Asymmetric Politics: Ideological Republicans and Group Interest Democrats* (New York: Oxford University Press).
- Hemmer, N. (2018). *Messengers of the Right Conservative Media and the Transformation of American Politics* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press).
- Higgins-Dunn, N. (2020). Trump says U.S. would have half the number of coronavirus cases if it did half the testing. *CNBC*, 14.7.2020 (<https://www.cnbc.com/2020/07/14/trump-says-us-would-have-half-the-number-of-coronavirus-cases-if-it-did-half-the-testing.html>, 19.3.2022).
- Hilton, S. (2016). Trump's incredible victory is a second Brexit (only better). *Fox News*, 9.11.2016 (<https://www.foxnews.com/opinion/trumps-incredible-victory-is-a-second-brexit-only-better>, 16.3.2022).
- Hoewe, J. – Brownell, K. C. – Wiemer, E. C. (2021). The Role and Impact of Fox News. *The Forum*, 18:3, s. 367–388.

- Illing, S. (2017). Trump ran as a populist. He's governing as an elitist. He's not the first. *Vox*, 23.6.2017 (<https://www.vox.com/2017/6/23/15791432/donald-trump-populism-latin-america-republican-party>, 18.2.2022).
- Ipsos (2018). *Americans' Views on the Media*, 7.8.2018 (<https://www.ipsos.com/en-us/news-polls/americans-views-media-2018-08-07>, 27.2.2022).
- Jurkowitz, M. – Mitchell, A. – Shearer, E. – Walker, M. (2020). U.S. Media Polarization and the 2020 Election: A Nation Divided. *Pew Research Center*, 24.1.2020 (https://www.pewresearch.org/journalism/wp-content/uploads/sites/8/2020/01/PJ_2020.01.24_Media-Polarization_FINAL.pdf, 16.3.2022).
- Jurkowitz, M. (2021). Republicans who relied on Trump for news more concerned than other Republicans about election fraud. *Pew Research Center*, 11.1.2021 (<https://www.pewresearch.org/fact-tank/2021/01/11/republicans-who-relied-on-trump-for-news-more-concerned-than-other-republicans-about-election-fraud/>, 16.3.2022).
- Kačkajevá, A. – Šomová, S. (eds.) (2017). *Multimediální žurnalistika*. (Moskva: Nakladatelství Vysoké školy ekonomické).
- Kamps, K. (2021). *Commander-in-Tweet* (Wiesbaden: Springer).
- Kellner, D. 2018. Donald Trump as Authoritarian Populist: A Frommian Analysis. In: Morelock, J. (ed.) *Critical Theory and Authoritarian Populism* (London: University of Westminster Press).
- Kelly, G. (2018). Because I Say So: Media Authenticity in the Age of Post-Truth and Fake News. In: Prado, C. G. (ed.) *America's Post-Truth Phenomenon: When Feelings and Opinions Trump Facts and Evidence* (Santa Barbara: ABC-Clío, ABC), s. 38–59.
- Kessler, G. (2020). Trump tweets outrageous conspiracy theory about injured Buffalo man. *The Washington Post*, 9.6.2020

- (<https://www.washingtonpost.com/politics/2020/06/09/trump-tweets-outrageous-conspiracy-theory-about-injured-buffalo-man/>, 25.3.2022).
- Khan, S. (2021). Paradigm Shift in the US Foreign Policy towards NATO during Trump Administration. *Strategic Studies*, 41:3, s. 1–14.
- Khlopov, O. (2020). The Coronavirus Impact on Future of Global Development. *Modern Science*, 4:1, s. 301–307.
- Kremlin (2014). *Proslov prezidenta Ruské federace*, 18.3.2014 (<http://www.kremlin.ru/events/president/news/20603>, 18.2.2022).
- Lacatus, C. – Meibauer, G. (2020). Introduction to the special issue: Elections, rhetoric and American foreign policy in the age of Donald Trump. *Politics*, 41:1, s. 3–14.
- Lange, A. (2021). *The Twitter of Donald J. Trump During an Age of Uncertainty: The COVID-19 Pandemic* (<https://www.uwlax.edu/globalassets/offices-services/urc/jur-online/pdf/2021/lange.abigail.cst.pdf>, 17.3.2022).
- Last Week Tonight (2020a). OAN. *YouTube*, 6.4.2020 (<https://www.youtube.com/watch?v=UnSILVWDKL8>, 16.3.2022).
- Last Week Tonight (2020b). Voting by Mail. *YouTube*, 1.6.2020 (https://www.youtube.com/watch?v=l-nEHkgm_Gk&t=3s, 19.3.2022).
- Leonhardt, D. – Thompson, S. A. (2017). Trump's Lies. *Infosources*, 14.12.2017 (<https://www.infosources.info/images/articles/6632017-12-16-091442.pdf>, 20.2.2022).
- Lewandowsky, S. – Ullrich, K. H. Ecker – Cook, J. (2017). Beyond Misinformation: Understanding and Coping with the “Post-Truth” Era. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 6:4, s. 353–369.
- Lewis, P. – Barr, C. – Clarke, S. – Voce, A. – Levett, C. – Gutiérrez, P. (2019). Revealed: the rise and rise of populist rhetoric. *The Guardian*, 6.3.2019

- (<https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2019/mar/06/revealed-the-rise-and-rise-of-populist-rhetoric>, 26.2.2022).
- Liu, M. C.-M., Hatzipanagos, R. (2021). 'Nobody came, nobody helped': Fears of anti-Asian violence rattle the community. *Washington Post*, 25.2.2021 (https://www.washingtonpost.com/nation/2021/02/25/asian-hate-crime-attack-patrol/?itid=lk_inline_manual_11, 17.3.2022).
- March, L. (2017). Left and right populism compared: The British case. *The British Journal of Politics and International Relations*, 19:2, s. 282–303.
- McIntyre, L. (2020). *Post-Truth* (Cambridge: The MIT Press).
- Media Matters (2011). *Fox's Hannity Admits To Advising Donald Trump About 2012 Presidential Run*, 17.8.2011 (<https://www.mediamatters.org/sean-hannity/foxs-hannity-admits-advising-donald-trump-about-2012-presidential-run>, 16.3.2022).
- Meyer, K. (2019). Trump Loses It on Fox News: Polls 'Suck', Napolitano is 'Terrible', Donna Brazile Was 'Fired From CNN'. *Mediaite*, 19.10.2019 (<https://www.mediaite.com/trump/trump-loses-it-on-fox-news-polls-suck-napolitano-is-terrible-shep-smith-fired-donna-brazile/>, 16.3.2022).
- Mitchell, A. – Gottfried, J. – Kiley, J. – Matsa, K. E. (2014). Political Polarization & Media Habits. *Pew Research Center*, 14.10.2014 (<https://www.pewresearch.org/journalism/2014/10/21/section-1-media-sources-distinct-favorites-emerge-on-the-left-and-right/>, 27.2.2022).
- Montgomery, P. (2021). Alex Jones Before Insurrection: Joe Biden Is a 'Slave of Satan' Who 'Will Be Removed One Way or Another'. *Right Wing Watch*, 8.2.2021 (<https://www.rightwingwatch.org/post/alex-jones-before-insurrection-joe-biden-is-a-slave-of-satan-who-will-be-removed-one-way-or-another/>, 16.3.2022).
- Mudde, C. – Rovira Kaltwasser, C. (2018). Studying Populism in Comparative Perspective: Reflections on the Contemporary and Future Research Agenda. *Comparative Political Studies*, 51:13, s. 1667–1693.

- Mudde, C. (2004). The populist zeitgeist. *Government and Opposition*, 39:3, s. 541–563.
- Müller, J.-W. (2018). *Co to je populismus?* (Moskva: Nakladatelství Vysoké školy ekonomické).
- Nacos, B. L. – Shapiro, R. Y. – Bloch-Elkon, Y. (2020). Donald Trump: Aggressive Rhetoric and Political Violence. *Perspectives on Terrorism*, 14:5, s. 2–25.
- NATO (2014). *Wales Summit Declaration* [tisková zpráva], 5.9.2014 (https://www.nato.int/cps/ic/natohq/official_texts_112964.htm, 20.2.2022).
- NATO (2019). *Defence Expenditure of NATO Countries (2012-2019)*, 25.6.2019 (https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2019_06/20190625_PR2019-069-EN.pdf, 20.2.2022).
- NATO (nedatováno). *Funding* NATO (https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67655.htm?selectedLocale=en, 20.2.2022).
- Neiwert, D. (2016). Trump and Right-Wing Populism. *Political Research Associates* (https://web.archive.org/web/20161130002059/http://www.politicalresearch.org/wp-content/uploads/2016/06/PE_Spring16_Neiwert.pdf, 12.2.2022).
- Osborne, P. – Roberts, T. (2017). *How Trump Thinks: His Tweets and the Birth of a New Political Language* (London: Head of Zeus).
- Oh, C. – Kumar, S. (2017). How Trump Won: The Role of Social Media Sentiment in Political Elections. *AIS Electronic Library*, 19.7.2017 (<https://core.ac.uk/download/pdf/301372818.pdf>, 5.1.2022).
- Ostiguy, P. (2017). Populism: a Socio-Cultural Approach. In: Rovira Kaltwasser, C. – Taggart, P. – Espejo, P. O. – Ostiguy, P. (eds.) *The Oxford handbook of populism* (New York: Oxford University Press).

- Parker, A. – Dawsey, J. (2022). Text messages reveal the influence of Fox News hosts on Trump's White House. *The Philadelphia Inquirer*, 10.1.2022 (<https://www.inquirer.com/politics/nation/trump-sean-hannity-fox-news-influence-20220110.html>, 16.3.2022).
- Pew Research Center (2020). *Most Americans Say Trump Was Too Slow in Initial Response to Coronavirus Threat*, 16.4.2020 (<https://www.pewresearch.org/politics/2020/04/16/most-americans-say-trump-was-too-slow-in-initial-response-to-coronavirus-threat/>, 19.3.2022).
- PRPI (2021). *Competing Visions of America: An Evolving Identity or a Culture Under Attack? Findings from the 2021 American Values Survey*, 11.1.2021 (<https://www.prii.org/research/competing-visions-of-america-an-evolving-identity-or-a-culture-under-attack/>, 19.3.2022).
- Reynolds, E. – McSweeney, E. (2020). 'Desperate' shortage of ventilators for coronavirus patients puts manufacturers on wartime footing. *CNN*, 19.3.2020 (<https://edition.cnn.com/2020/03/19/business/coronavirus-ventilators-manufacture-intl/index.html>, 17.3.2022).
- Riedel, R. (2018). Nativism versus nationalism and populism – bridging the gap. *Central European Papers*, 6:2, s. 18–28.
- Rieder, R. (2020). Trump's Statements About the Coronavirus. *Fact Check*, 18.3.2020 (<https://www.factcheck.org/2020/03/trumps-statements-about-the-coronavirus/>, 17.3.2022).
- Rose, J. (2017). Brexit, Trump, and Post-Truth Politics. *Public Integrity*, 19:6, s. 555–558.
- Ross, A. S. and Rivers, D. J. (2018). Discursive Deflection: Accusation of “Fake News” and the Spread of Mis- and Disinformation in the Tweets of President Trump. *Social Media + Society*.

- Rovira Kaltwasser, C. (2017). Populism and the Question of How to Respond to It. In: Rovira Kaltwasser, C. – Taggart, P. – Espejo, P. O. – Ostiguy, P. (eds.) *The Oxford handbook of populism* (New York: Oxford University Press).
- Rydgren, J. (2018). *The Oxford handbook of the radical right* (New York City: Oxford University Press).
- Sahu, P. (2020). Closure of Universities Due to Coronavirus Disease 2019 (COVID-19): Impact on Education and Mental Health of Students and Academic Staff. *Cureus*, 12:4.
- Salcedo, A. (2021). Racist anti-Asian hashtags spiked after Trump first tweeted 'Chinese virus,' study finds. *Washington Post*, 19.3.2021 (<https://www.washingtonpost.com/nation/2021/03/19/trump-tweets-chinese-virus-racist/>, 17.3.2022).
- Santis, E. L. (2020). From the leader's lips, to the public's ears: The state of exception, administrative evil, and the enemy in President Trump's rhetoric during COVID-19. *Administrative Theory & Praxis*, 42:4, s. 558–570.
- Schroeder, R. (2019). Digital Media and the Entrenchment of Right-Wing Populist Agendas. *Social Media + Society*.
- Schwartz, J. (2017). Fox adds another pro-Trump host. *Politico*, 21.11.2017 (<https://www.politico.com/story/2017/11/21/mark-levin-fox-trump-host-255549>, 16.3.2022).
- Schwartzman, R. (2021). Trumping Reason: Political Communication in the Post-Truth Era. In: Shedletsky, L. (ed.) *Rationalist Bias in Communication Theory* (Hershey: IGI Global).
- Sharman, J. (2017). Donald Trump: All the false claims 45th President has made since his inauguration. *Independent*, 23.1.2017 (<https://www.independent.co.uk/news/world/americas/donald-trump-us-president->

false-claims-inauguration-white-house-sean-spicer-kellyanen-conway-press-conference-a7541171.html, 20.2.2022).

Shear, M. D. – Mervosh, S. (2020). Trump Encourages Protest Against Governors Who Have Imposed Virus Restrictions. *The New York Times*, 29.4.2020 (<https://www.nytimes.com/2020/04/17/us/politics/trump-coronavirus-governors.html>, 19.3.2022).

Sherman, A. (2020). Mail-in voting amid COVID-19 is among the options recommended by CDC, but not the only one. *Politifact*, 12.5.2020 (<https://www.politifact.com/factchecks/2020/may/12/facebook-posts/mail-voting-amid-covid-19-among-options-recommende/>, 19.3.2022).

Smith, D. (2019). Trump has a new favourite news network – and it's more rightwing than Fox. *Guardian*, 15.6.2019 (<https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2019/jun/15/oan-oann-fox-news-donald-trump>, 16.3.2022).

Stahl, J. (2011). Where Did 9/11 Conspiracies Come From? *Slate*, 6.9.2011 (http://www.slate.com/articles/news_and_politics/trutherism/2011/09/where_did_911_conspiracies_come_from.html, 16.3.2022).

Stanley, B. (2008). The thin ideology of populism. *Journal of Political Ideologies*, 13:1, s. 95–110.

Steff, R. (2017). The Audacity of Trump: How He Won and What We Missed. *New Zealand International Review*, 42:2, s. 2–5.

Stelter, B. (2020). *Hoax: Donald Trump, Fox News, and the Dangerous Distortion of Truth* (New York: Atria Publishing Group).

Stelter, B. (2021). 'We turned so far right we went crazy:' How Fox News was radicalized by its own viewers. *CNN*, 8.6.2021 (<https://edition.cnn.com/2021/06/08/media/fox-news-hoax-paperback-book/index.html>, 17.3.2022).

- Strauss, D. – Laughland, O. (2020). Trump calls coronavirus criticism Democrats' 'new hoax' and links it to immigration, 29.2.2020 (<https://www.theguardian.com/us-news/2020/feb/28/trump-calls-coronavirus-outbreak-a-hoax-and-links-it-to-immigration-at-rally>, 17.3.2022).
- Sutton, K. (2017). Trump calls CNN 'fake news,' as channel defends its reporting on intelligence briefing. *Politico*, 1.11.2017 (<https://www.politico.com/blogs/on-media/2017/01/trump-refusing-to-answer-question-from-cnn-reporter-you-are-fake-news-233485>, 27.2.2022).
- Šimunjak, M. (2019). Twiplomacy in the age of Donald Trump: Is the diplomatic code changing? *The Information Society*, 35:1, s. 13–25.
- Tandoc Jr., E. C. – Lim, Z. W. – Ling, R. (2017). Defining “Fake News”. *Digital Journalism*, 6:2, s. 137–153.
- Taskinsoy, J. (2020). The World Is at a Dangerous Crossroads on 'China Virus' and US 'Political Virus'. *SSRN*, 19.10.2020 (https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3713745, 17.3.2022).
- TED (2010). *The pattern behind self-deception*, 2.2010 (https://www.ted.com/talks/michael_shermer_the_pattern_behind_self_deception?language=en#t-602269, 27.2.2022).
- Thetrumparchive (2021). *Trump Twitter Archive* (<https://www.thetrumparchive.com/?results=1>, 15.4.2021).
- Twitter (2015). *Geraldo Rivera on Twitter* (<https://twitter.com/GeraldoRivera/status/610788231525892096>, 16.3.2022).
- Twitter (2020). *Jabin Botsford on Twitter* (<https://twitter.com/jabinbotsford/status/1240701140141879298>, 18.3.2022).

- Valverde, M. (2018). Donald Trump's false claim about the cost of illegal immigration. *PolitiFact*, 5.12.2018 (<https://www.politifact.com/factchecks/2018/dec/05/donald-trump/donald-trumps-false-claim-about-cost-illegal-immig/>, 18.2.2022).
- Van Aelst P. – Sheafer T. – Stanyer J. (2012) The Personalization of Mediated Political Communication: A Review of Concepts, Operationalizations and Key Findings. *Journalism*, 13:2, s. 203–220.
- Van den Bulck, H. – Hyzen, A. (2020). Of lizards and ideological entrepreneurs: Alex Jones and Infowars in the relationship between populist nationalism and the post-global media ecology. *International Communication Gazette*, 82:1, s. 42–59.
- Viala-Gaudefroy, J. – Lindaman, D. (2020). Donald Trump's 'Chinese virus': the politics of naming. *The Conversation*, 21.4.2020 (https://d1wqtxs1xzle7.cloudfront.net/63257912/Donald_Trumps_Chinese_virus__the%20politics_of%20naming20200510-117012-1weotjn-with-cover-page-v2.pdf?, 17.3.2022).
- Wee, S.-L. – Wang, V. (2020). China Grapples With Mystery Pneumonia-Like Illness. *The New York Times*, 6.1.2020 (<https://www.nytimes.com/2020/01/06/world/asia/china-SARS-pneumonialike.html>, 17.3.2022).
- WHO (2015). *WHO issues best practices for naming new human infectious diseases*, 8.5.2015 (<https://www.who.int/news/item/08-05-2015-who-issues-best-practices-for-naming-new-human-infectious-diseases>, 17.3.2022).
- Woodward, A. (2021). Far-right network OAN airs Trump 'tribute' video set to Rudyard Kipling poem. *Independent*, 12.2.2021 (<https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/trump-impeachment-trial-oan-infowars-b1801230.html>, 16.3.2022).
- Worldometer (2020). *Coronavirus Testing: Criteria and Numbers by Country* (<https://www.worldometers.info/coronavirus/covid-19-testing/>, 17.3.2022).

Xenakis, J. J. (2018). World View: Xi Jinping's Speech on 'the Humiliation of the Chinese Nation for Centuries'. *Breitbart*, 30.12.2018 (<https://www.breitbart.com/national-security/2018/12/30/world-view-xi-jinpings-speech-on-the-humiliation-of-the-chinese-nation-for-centuries/>, 17.2.2022).

Yamey, G. – Gonsalves, G. (2020). Donald Trump: a Political Determinant of COVID-19. *BMJ*, 24.4.2020 (<https://www.bmj.com/content/369/bmj.m1643>, 5.1.2022).

YouTube (2020). *Full Rally: President Trump Campaigns in Des Moines, IA*, 15.10.2020 (<https://www.youtube.com/watch?v=z9x4-zS1OgA>, 26.2.2022).

7 RESUMÉ

Over the past decades, social media have gained prominence across the political spectrum, with many world leaders relying on digital accounts to communicate with their audience, discuss topical issues and even promote policies. A hallmark of social media strategies pursued by politicians is the desire – if not a necessity – to keep accounts as formal and rigid as possible in order to avoid confusion or dissatisfaction from users and potential voters. Nonetheless, there is one notable exception, 45th president of the United States Donald Trump. He swarmed his Twitter profile with his emotional, personal, and relatable messages which instantly resonated with his audience. This communication style mesmerized millions of Americans, who saw him as an outstanding and unique politician capable of facing tough challenges and solving grim problems. However, there is a flip side to the Trump's extravagant rhetoric – it is unsustainable and pernicious at the time of crisis, which was the COVID-19 pandemic. This thesis studies Trump's communication style during that period, deriving key themes of his Twitter agenda and analyzing president's stance on the virus. It then establishes that Trump actively politicized the disease, using it as a tool to shut down voices of criticism and score a victory in the 2020 presidential elections.

Keywords: Donald Trump, COVID-19, Twitter, right-wing populism, nativism, post-truth, American media.